

50487

A HÉT

SZERKESZTI ÉS KIADJA

VI. Évfolyam.

KISS JÓZSEF.

10. szám.

S. Prileszky Pálné mmo' o' nagy.

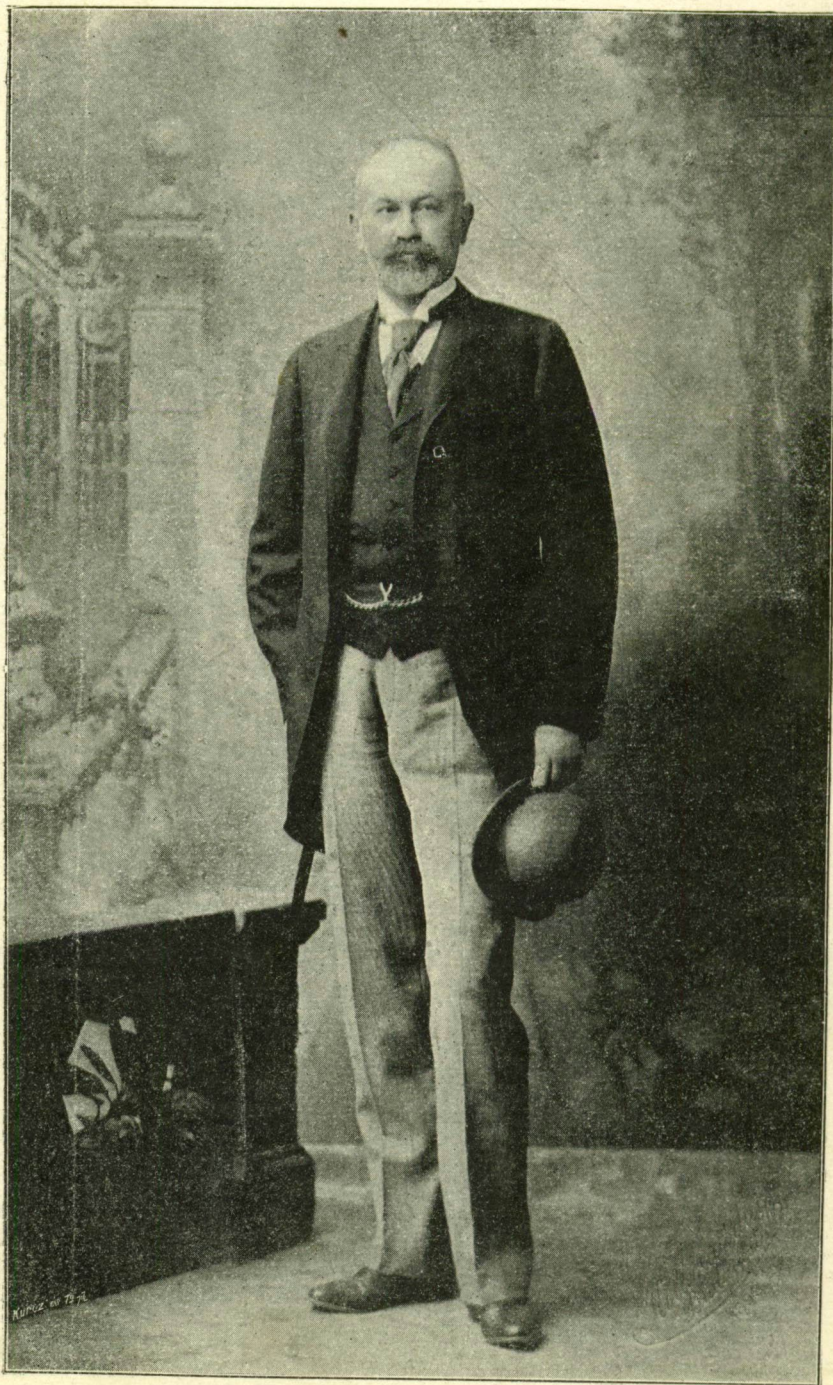

*
Tavasszi angol felöltők és
Menchikoffok, tiszta gyapjusszövet.
ből 15 forinttól feljebb

Deutsch F. Károly

férfissablonál
Budapest, Andrássy-ut 1. sz.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Dr. POLLÁK ILLÉS (Homo).

Első magyar Varrógépgyár Részvénytársaság Budapesten.

Tisztviselő-telep, Szapáry- és Villám-utca között.

Évi gyártási képesség
5,000 darab varrógép.

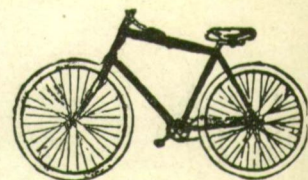

ADRIA
VARRÓGÉPEK.

HÁZAI IPAR DIADALMA
Magyarország
egyetlen
varrógép- és kerékpárgyára.

ADRIA
KERÉKPÁROK.

Évi gyártási képesség
5000 darab kerékpár.

saját butorgyártással és vasöntődével.

1894. évi első rangú kitüntetések: Elismerő okmány: Villamos munkagép kiállításról Budapesten.
I-ső osztályú állami érem: Országos tanszerkiállításról Debreczenben.
Aranyérem: Lengyel nemzeti kiállításról Lembergben.

Kapható minden elsőrangú varrógép- és kerékpár-kereskedésben.

Oly helyekről, ahol még nem találhatók, megrendelések közvetlenül a gyárhoz intézendők.

Arjegyék kívánatra bérmentve ingyen.

„PANNONIA”

SZÁLLODA

Budapest, Kerepesi-ut 7. sz.

A nemzeti színház mellett.

Magyar Ipar és Kereskedelmi Bank

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Új rendszerű pénztári jegyeink chequealakban

4%-ot kamatoznak (adómentesen);

a betéti könyvecskék új nemként jelentkeznek; sok irányban előnyöket biztosítanak az addigi beléti könyvecskék és a régi rendszerű pénztári jegyek felett.

Azon intézetek és cégek száma, melyek kijelentték, hogy ezen pénztári-jegyek tőkeszelvényeit saját ismerős feleiktől fizetéseken elfogadják, már most is 600-ra rug. Az erre vonatkozó jegyzék fő-pénztárunknál és fiókjainknál kapható, a legújabb jegyzék február 28-án jelenik meg.

Elfogadjuk egyébként betéteket 4%-ra.

beléti könyvecskék mellett,

régi rendszerű pénztári jegyek ellen és

folyó számlára (cheque-számlára) is.

Váltóüzletünk elfogad megbízásokat értékpapírok vásárlására és eladására és felvilágosításokkal szolgál minden bankügyletek körébe tartozó kérdésben.

Tőkeelhelyezésre ajánljuk a

Magyar takarékpénztárak központi jelszám

logbankja 4¹/₂%-os adómentes sálogleveleivel

és kösségi kötvényeit

napi árfolyam mellett.

Magyar Ipar és Kereskedelmi Bank r. t.

V., Nádor-utca 4. szám.

FIÓKOK: VI., Podmaniczky-utca 2. VI., Teréz-körut 2.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre fjt 10.—

Félévre » 5.—

Negyedévre » 2.50

Egyes szám ára 20 kr.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VII. ker., Erzsébet-körút 6. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

— Budapest, Márczius hó 10. —

Krónika.

Szántó Kovács János.

— márczius 8.

Szántó Kovács János 43 esztendősen markos ember, mezei munkás és három elemi osztályt végzett. Tudatlan, műveletlen parasztember, aki parasztszszel megméltóságolja a nagyságos elnök urat, s a szocializmus tudományához körülbelül annyit ért, mint én az arany csináláshoz. A hódmező-vásárhelyi tárgyalás elnöke univerzálisan művelt ember, aki nagy tapintattal és elismerésre méltó pártatlansággal ül törvényt a parasztlázadók fölött megvédvén velök szemben a fönnálló rendet és a törvény hatalmát. Kriminális törvényszéki tárgyalásoknál a referádák gyakran tartalmazzák az elnök egyes kérdései után a passzust: »Vádlott — hallgat.« Ennél a tárgyalásnál azonban a vádlott egyes kérdéseire, feleleteire az elnök hallgatott, bár ezt a referádákba nem vették föl.

Szántó Kovácsnak és az ő tanulatlan paraszteszének föltétlen elhiszem, hogy őt nem agitálták bele a szocializmusba, hanem saját magától jött rá a szocializmus fogalmára. Ami hatalma és fenyegető jelentősége a szocializmusnak van, éppen abban rejlik, hogy a szegény emberek az ő szegény eszközzel magok találják föl s az agitációnak csak az a feladata, hogy ezeket a feltalálókat egyesítse s fölvilágosítsa: hány százezer ember van már a föld kerekén, aki ezt a puskaport föltalálta.

Felnőtt emberek, akik gyermekek kérdésére felegetnek, gyakran éreznek olyas megszügyenülés félet, mikor egyik-másik kérdésre nem tudnak felelni s konstatálják az ő gondolkodásuk felületességét, amiért ez a kérdés sohasem vetődött föl az ő elméjükben, holott felfogásukban e helyütt csakugyan hiány van. Körülbelül ilyen bajban vannak azok a művelt uri emberek, kiket a kötelességek Szántó Kovácsnal való eszme cserére kényszerít. Ok az ő fölebbvalóságuk teljes tudatában, törvénytudásuk és igazságuk érzetében idézték maguk elé azt, aki a törvényt megsértette, s most a megtorlásnak megy elébe. Sokkal valószínűbb az elítéltetése, mint fölmentése, mert a törvényt csakugyan megszegte, mikor szembe szállt a törvény kirendelt hatalmával. Bűnösségét beigazolja a megtörtént tények és az ellopogatott patronok, De a bíró nemcsak büntetni, hanem javítani is akar s midőn föltettes tudásával, tisztult fölfogásával a tudatlan

vádlott tévedéseit, balfelfogásait akarja ad oculos demonstrálni, akkor kénytelen másról beszélni, mert a tudatlan vádlott egy-egy viszontkérdéssel vagy együgyűnek látszó érvelésével szemben nem talál válaszra valót az ő tudományában.

Ime néhány együgyű állítás.

»A szegény zsellér ember, akinek semmije sincsen, az ne fizessen adót.«

Már hogyan fizessen adót, mikor a törvény világosan rendeli, hogy minden ember fizessen adót? Miért ne fizessen adót, mikor a demokrácia legfőbb vívmánya a törvény előtti egyenlőség s a szabadság diadala, hogy a mágnás is adót fizet, ugyanannál a pénztárnál, melynél a zsellér ember?

Az igaz, hogy a zsellérnek semmije sincs és hogy miből fizesse meg az egyenlőség adóját, arra bajos felelni egy törvényszéki elnöknek.

»A vagyonos osztály tehet, amit akar. A vagyonos osztálynak meg van engedve, hogy szervezkedjék, a munkásnak nem.«

— Hát a munkás nem szervezkedhetik?

— Hisz most tűnt ki!

Csakugyan, itt el kell hallgatni. Törvény szerint valóban szervezkedhetik akárki, de még nem volt eset rá, hogy egy uri kaszinó könyvtárát elkobozták volna, mert alapszabályait nem hagyta jóvá a miniszter, arra sem, hogy a miniszter egy uri kaszinó alapszabályait nem hagyta jóvá, ellenben igazában kitűnt, hogy amikor a munkások szervezkedni akarnak, akkor törvényszéki monstre-tárgyalás lesz belőle.

Az is igaz, hogy nem a szervezkedés maga vezet a vádlottak padjára, hanem a miért szervezkednek. Állam és a fönnálló rend ellen való célokra alakulnak a munkáskaszinók. De hát megkövetelhető-e, hogy a munkások, kellemes szórakozás céljából, bálrendezés, névmagyarosítás, állatvédelem, vagy kukoriczaring-alkotás céljából álljanak össze? Hiszen csak természetes, hogy a munkások szervezése csak a munkásviszonyok javítására, az őket elnyomó fennálló rend megváltoztatására való. Ha ez törvényellenes, akkor a munkásoknak szervezkedése, melyet az egyenlőség elméletileg megenged, gyakorlatilag tiltva van, azaz: csak a vagyonos osztály szervezkedhetik, a munkásosztály nem.

Vagy a legeggyűbb eset:

»Azt mondják, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő. Mégis, mikor én kértem szabadlábra helyezése-

met, megtagadták azzal az indokolással, hogy teljesen vagyontalan vagyok, tehát nem megbízható. Ebben a tekintetben tehát már személyválogatás van a törvény előtt.»

Ez valóságos gyereklogika. A törvény minden embernek, hívják ezt Szántó Kovácsnak, vagy Károlyi István grófnak, módot nyújt, hogy a vizsgálat ideje alatt szabad legyen, ha biztosítékot nyújt a megszökés ellen. Szántó Kovácsnak is joga van kaucziót adni, mint Károlyi Istvánnak. Hát ez nem egyenlőség? De volt valaha egy Szántó Kovács abban a helyzetben, hogy vagyoni biztosítékot nyújtson? A törvény elmélete az egyenlőséget biztosítja, de a gyakorlat ténye ismét azt bizonyítja, hogy jogszolgáltatás tekintetében mégis különbség van a gazdag és szegény között.

A tanulatlan Szántók pedig mind a gyakorlati tényekkel argumentálnak s ezekre nem ad meggyőző feleletet a tanult rendvédők hivatkozása az elméleti törvényre. A forrongó tömegek elágazó gondolkodása, minden revolúciónárius hajlam és minden felforgató törekvés alapja nem annyira a gazdasági nyomoruság, mint épen a gyakorlati alapon nyugvó elementáris igazságérzetnek a fellázadása az irott igazság ellen. Harcz van a szó és a betű között, ür az igazság megkonstruált formái és az eleven jogérzés között, mely nem fér bele a kész és szentesített formákba. Ezt a különbséget pedig a tanulatlan emberek nem akarják létezőnek elismerni, mert gyermek-eszük nem áll meg a tény konstatálásánál, hanem a megokolást is kívánja. Azt pedig megokolni, hogy a jogrend ne harmonizáljon a jogérzéssel, nem lehet s a parasztész, mely a törvényeket nem ismeri, kételkedik is benne, hogy valóban így volna. Innen való azután, hogy a törvény szava után eljáró hatóságot zsarnoknak látja, a törvény végrehajtását törvényszegésnek s mintegy a törvény védelmére kelve harczra a rendőrökkel, követ el törvényszegést s kerül a vádlottak padjára.

Hogy Szántó Kovács bünbe esett, ez tény. De érezzük mindannyian, kiknek a felforgatók ellenében van leltenivalónk, hogy bűne végső okában az általános fejlődés hibája, mely államalkotásaival, társadalmi rendjével mindinkább eltér a természetszülte jogérzéstől. Szántót be kellett csukni, nem mivel igaza nincs, de mivel az ő igaza árt a mienknek.

A hódmezővásárhelyi paraszt-szocialistákat valószínűleg el fogják ítélni törvénysértés miatt, de enyhítő körülményképpen be kellene számítani nekik, hogy olyanoknak hitték a törvényt, amilyenek az ideális igazság és méltányosság szerint lennie kellene.

Semper.

A tegnap utcája a soha piacára vezet.

Spanyol közmondás.

Az ember feldolgozza simitja, alakítja a nyert terméskövet, melyet az idők útjába hengeritenek, övé a pillanat, de a világtörténetet a véletlen görgeti.

Schiller.

Téboly.

*Egy baljós, komor álom
Mind többször rám borúl:
Zord szirtfokon kell állnom
Lebűvölten, rabúl.*

*Elöttem pusztá tenger,
Mögöttem sivatag,
Fönn viharemlékekkel
Vert felhők inganak.*

*Boszút liheg köröttem
A föld, a víz, a lég...
Mert tilkaikra törtém,
Én törpe nyomorék!*

*S kiknek szívébe láttam,
Gyülölve hagytak el.
Hol élet volt, halál van...
Zaj helyett csönd felel.*

*Ugy kell valamit várnom
S valami sügja: félj!
A ködös szemhatáron
Éjszin vitorla kél.*

*Gyászos, fekete gálya...
Rajt száz búss utas áll...
Átkot szór három lányra
Egy dúlt arcú király...*

*Virágot tép dalolva
Egy hölgy s a mélybe néz...
Egy másik azt susogja:
„Csak néhány nyíllövés!”*

*Zilált fürtű, izgága
Az útas mindahány.
És már kiköt a gálya,
Szólit a kapitány.*

*S az árny, a vézna, sápadt
Mind karját tárja ki
És vad hahota támad:
— Tessék beszállani!*

Telekes Béla.

Nem minden ember Caesar, de mindenkinek megvan a maga Rubwouja.

Apró gondok *gyöngéddé*, nagy gondok keménynyé és vaddá tesznek bennünket.

»Jó apa«, »jó férj« ezt hirdetik a sírkövek. E szerint a temetőben a legjobb háztartások volnának.

Az áldozat nagyságát csak az érti meg, aki hozza.

Bálint császár.

(Képek a székely-életből.)

Irtta: MIKSZÁTH KÁLMÁN.

2

A töltött-káposztától és a ropogósra sült malacztól kezdve, aki (mert megérdemli, hogy ne legyen: a mely) még holtan is illedelmesen tartott a szájában egy sült almát, a kürtös kalácsig és levelen-sültig ott volt a székely konyha minden dicsősége. Némely hatalmas illatu étel után be-beszölongatták a szakácsnét, nemes János Péterné asszonyomat, aki be is jött pironkodva mindannyiszor (mint a színpadokra a nagy szereplők) és felhajtott egy-egy pohár bort, melylyel a hálás góbék megkínálták, miközben a száját törülgetve eldadogta:

— Jobb is lehetne, instálom.

Azután megindultak a tósztok. A székely keveset beszél a lakomáknál, nyugodt, méltóságteljes és mogorva. Ha beszél felköszöntőkben, beszél pathosszal és meglehetősen virágosan. Egész disputák támadtak és zajlottak le lassu hömpölygéssel, kacsaringós szónoklatokban.

A vacsora eltartott éjfél után öt óráig.

Ekkor felállt a nábob és újra így szólt:

— Az asztalokra szükség van.

A vendégek felálltak s az asztalokat és székeket visszahelyezték a régi helyükre. Restitutio in integrum.

— Hát már most mi lesz?

A főispán vállat vont, mint egy igazi fatalista.

— Hát mi lenne? Megint leülünk ferblizni.

— De hát aztán?

— Mikor megjön az ideje, megjön vele a fölöstököm. Mit akarsz még tudni?

— Hogy a házamenetelre mikor gondolsz?

— Oh, az még messze van, édes jó barátom. Odáig én nem gondolkozom előre. Hanem annyit mondhatok tájékozással, hogy a névnapok itt közönségesen három napig tartanak.

— Abba én belehalok — szepegtem a meggyőződés határozottságával.

— A halottakra nem kötelező. Aki hamarabb meghal, az hamarabb megy, mert ide el se férne egy ravatal, hanem az életben maradókra kötelező a három nap; a negyedik a *bundaválogatás*.

— Hát az mi? pattantam fel ijedten.

— Ejh, csak nem képezed, hogy mikor negyednap hazaindulsz, akkor a garmada bunda közül, a melyik mind egyforma posztóra, szörre és szabásra, te egyszerre odaböksz a magadéra. Egy egész nap telik el a turkálásban, az ide-oda hánytorgatásban. Hidd meg, hogy nagy multság az. S igazi élvezet, ha az ember végre post tot diskrimina rerum a jószágához jut — föltéve, hogy el nem cserélték és el nem vitték, másikat hagyva helyébe.

— No, az szép lenne... Az enyim haszonbérbe van véve a szabómtól. Minden napra egy forint árenda. Ha elviszi valaki, holtig fizethetem.

A helyzet valóban aggasztó volt. Ez csak az első éj és már is el voltam bágyadva, meggótulva, szempiláim minduntalan leragadtak; Majmuna istenasszony sűrű öltésekkel kezdte összevarrogatni.

De a mandátum, a mandátum! suttogetta a nagyra-vágyás ördöge és minduntalan kiszedte a férczeket a szememből.

A kedves székely atyafiak elkezdtek velem kötödni:

— Hát a palócok csak ilyen legények?

Egy kissé el is szégyeneltem magamat, mert a tósztokban csak az imént dicsekedtem vele, hogy a palócok még a székelyeknél is régebben laknak itt — ha igazak a krónikák.

— Bizony igazak lehetnek — felelte egy életes ur — mert látszik is, hogy régebben itt vagy már, mint münk, mert ehon ni, hamarabb kezdesz kidőlni.

Bálint császárral egyetlen szót sem váltottam volt még idáig, messze az asztal végén ült a vacsoránál, mint „kun kapitány”. A kun kapitány egy adhoc tisztség, Csaba vezér utódai közt és abból áll, hogy a kun kapitány töltöget a szomszédjainak. Minden négy-öt vendég közt ül egy kun kapitány, akit a gazda nevezett ki ilyenek, többnyire a kisebb tekintélyű emberek közül. Hogyan? A hatalmas Bálint császár szolgálja fel a szomszédait. Lehetséges-e? Vagy talán a szemem káprázik. Az is feltűnt, hogy az elszámálhatatlan felköszöntők közül egyik se szólt a »székely Bismarcknak«, ahogy a jelöltek szokták nevezni a követválasztást megelőző évben. (Persze a ciklusok elején csak »vén Császár.«) Ezen mellőzetés miatt meg is interpelláltam a szomszédomat:

— Mi az, hogy az öreg Császárt nem becsülik meg valami nagyon?

— Nem igen szeretik itt a megyében ő kemét. Nyikorgó talyigának senki se mondja »gyere hintó«.

— De ott bent a városban azt hallottam, nagy hatalom az öreg.

Az én balszomszédom kedvetlenül sodorgatta, törülgette a tömött bajuszát.

— Hja no — szólt végre — a róka is tisztartó a maga lyukában.

A vacsora után, mielőtt újra a játékhoz ültünk volna, mégis sorát kerítette Bálint császár, hogy elsuhanva mellettem, a fülembe sugja:

— Nagyon jól mennek a dolgok, nagyon jól.

S hova később mindinkább kezdtek érezhetőbbé lenni a machinációi. Egy fiatal ember félrehuzott egy sarokba és arra kért, hogy pártfogoljam a miniszternél valami hivatal elnyerésében; menyasszonya van már két év óta, de nem bírja elvenni, mert a szerelemhez élskamra is kell. (Már hogy ezt a lány öregei mondták így.)

— De nekem nincs befolyásom a miniszterre.

— Majd lesz — felelte jelentőségteljes hunyorítással, mintha azt mondaná, »tudok már én mindent.«

Kártyázás közben pedig odajött a hátam mögé az öreg Derczey János, a kerület legszázasabb embere, megveregette a vállamat szeretettel és valami hizelgőt, szépet akart mondani, amivel megbiztasson, de azért a tapintat határát át ne lépje még most, másik agyarára tolván át nyelvével a szivarját, így szólott jelentőségteljesen, de szörnyűséges nyugalommal:

— Épen olyan formájú lapoczkád van, öcsém, mint a Jókaié.

Felkaczagott erre a főispán gibicze, egy megyei aljegyző. (Azelőtt régebben ugyanis Jókai Mór volt a képviselőjük).

— Csak tán nem lapoczka szerint szemeli ki bátyám a követeket?

Az öreg mogorván, szigorun tekintett le a szája eljárt ifjonczra.

— Vagy hogy igen, hékás. Csirke vagy te ahhoz!

Mindezekből láttam, hogy jelöltségem lancirozva lett már. Szinte megfoghatatlannak tűnt fel, miképen történhetett. A főispán senkinek sem szólt, mindig együtt voltunk, Bálint császárt pedig nem szeretik, alig is állnak vele szóba a megyei urak s mégis észrevettem a barátságos nyílt tekintetekből, hogy jól indul a dolog.

Hát biz az úgy indult meg, hogy Bálint császár mingyárt este, amint megérkeztünk, elpletykázta nagy suttogással azoknak, akikkel jobban barátkozott.

— Hm, a főispán megint tőri a fejét valamiben. Ravasz ember, rettentő ravasz ember. Olyan fej az, mint a Griff konyhája Brassóban, mindig fő benne ott valami.

Vagy azt hiszitek, hogy hiába hozta ide azt a pesti embert.

— Hát miért hozta volna?

— Miért? Hát miért? Képviselőnek akarja varrni a nyakatokra.

A székely urak, a kik hallgatták, összenéztek, hogy »ez bizony igaz lehet.«

— Hogy igaz-e? Tudom. Hogy kitől tudom? Hát ha épen tudni akarjátok, megmondom nektek, hogy maga Tisza mondta nekem, mikor a mult hónapban nála jártam.

A székely urak gyanusan kezdtek erre méregetni engem úgy félszemmél, savanyun, de a székely Bismarck csak folytatta az ő leplezéseit:

— No de megmondtam Tiszának, hogy abból ugyan semmi se lesz, s ha nem fogadott szót, ám ő lássa. Itt ugyan nem lesz követ, azt én mondom. De uram fia, nem is nekünk való. Hiszen nem tud ez még magyarul sem. Ugyan hallgassák csak, hogyan ejti ki a szavakat.

Bizonyos immel-ámmal fogadták eleinte e közléseket, de azért terjedtek a vendégek közt, mint a futó tűz s az öreg Bálint bá' az egyik csoporttól a másikhoz kacsázott hogy ott is elmondja a maga nézetét, végezve imigyen:

— Nem lesz meg, ha mondom, ... ha egyszer én mondom ... Macska legyen, ha engedem.

S ilyenkor hetykén a mellére ütött. Magam is többször láttam azon este, hogy a mellét egyre veregette az öreg — de ugyancsak el nem képzeltem volna, hogy milyen ravaszságban.

Természetes, hogy rögtön akadtak a kevély megyeiek közt, akiket bosszantott a Bálint császár prae-potenciája:

— Nem engedi? De hátha megválasztjuk? szólt egyik-másik gúnyolódva.

— No, azt szeretném én látni — pattant fel az öreg, mint egy mérges kakas.

De már erre feljebb hangon kezdte a másik is.

— Ej ha! De nagy ur az ur. Hiszen önnek itt még voksa sincs. Csak azt szeretném tudni, hogy mi jogon akar itt rendelkezni?

Bálint császár a halántékaig vörösödött haragjában.

— Azon a jogon, mert én jobban tudom, milyen követ való ide, mint az urak.

— Ohó! Otthon parancsoljon, de nem itt. Nézz meg az ember. Hát én erre azt mondom önnek, uram, hogy én azért is ő rá szavazok. Amit mondtam, mondtam.

Ha a diskurzus már tulságos élénk lett, közbe léptek a csitítók:

— Pszt. Ne okoskodjanak. Ami nem járja, nem járja. Nézzék az urak, ide figyel, talán már meg is hallotta. (T. i. engem értettek).

A higgadtabbak elkezdtek szidni Bálint császárt, hogy illetlenül viseli magát. Ha már engem nem néz, legalább a házigazdára legyen tekintettel, a kinek én most a vendége vagyok.

— Nem szégyenli magát, hogy folytonosan szapulja? Bizony még a fülébe jut.

De Bálint császár javithatatlan volt. Verte a mellét, hogy őt nem lehet elnémitani:

— Én karakter vagyok — rikácsolta — ami a szivemen, azt én ki is mondom.

Egész éjjel hallottam, átszűrődve heves beszédek a szomszéd szoba hangzavarából s nekem úgy rémlett, mintha a nevemet is hallanám. De ki gondolt volna effélére? Azt hittem, képzelődés az egész.

Bálint ur folyton folyvást dolgozott, agitált ellenem s úgy fölpaprikázta az embereket, hogy mire megvirradt már mindenki egy véleményen volt, mindenki hangoztatta.

— Meg fogjuk választani a pesti embert, punktum.

Volt olyan is, aki hozzátette:

— Ha kell, még a két lovamat is eladom, és voksokat veszek az árán, de megmutatjuk, isten úgy segéljen, Bálint császárnak, hogy ez lesz a mi követünk és nem más.

Mikor kilencz óra tájban bejött a házi ur az ő stereotyp kikiáltásával: »Kérem az asztalokat,« Bálint császár is beosont s elejtve valami gombot, a hátam mögött, amint lehajolt érte, hogy fölvegye, a következő hadi jelentést morogta:

— Gratulálok önnek. Egyhangú lészen a választása.

(Vége következik)

Krónika II.

Kit képviselnek?

— márczius 8.

Meszlény Lajos nagyságos ur legombolta a hózen-trágerét meg az alsó ruháit s odatette őket a haza oltá-rára. Szentivány Árpád (vagy Kálmán?) nagyságos ur pedig egy hosszú galandférget gombolyított ki a szájá-ból s közbe, hazafias bánattól féltve a memóriáját, papi-rosról olvasta le, hogy örvény szélén áll az ország s a felekezeti üszkét ki vetette bűnös kézzel a kebelébe. Előttük Beöthy Ákos nagyságos ur beszélt, akit fáj ebben a sorban emlitenem. De ez a nagyságos ur eszembe jut-tatja a Daudet Jack-jának azt az emberét, aki Proudhont olvasta. Ez, bocsánat a hasonlatért, egy dologtalan mun-kás, akinek voltaképpen senki hasznát nem veszi, de babonás tisztelettel tekintenek föl rája, mert az a hire, hogy Proudhont olvasta. Beöthy Ákosról babonás tiszte-lettel emlegetik, hogy olvasta az angol politikusokat s alapjában ismeri az angol parlamentarizmust. Ő maga is a beszédeit telespékeli angol vonatkozásokkal. De mi-haszna az ő angol tudományának s mit nyer vele a magyar parlamentarizmus? Tett-e valaha mást Beöthy Ákos, mint hogy az angol parlamentarizmus nevében áldását adta a mi parlamentünk korcsmai verekedéseire? Ha Ugron Gábor a Justh Gyula fejéhez vágja a Ház tintatartóját, föláll Beöthy Ákos és bebizonyítja, hogy ez az igazi parlamentarizmus, és a halhatatlan Cox is így járt el, mikor a halhatatlan Boxnak fejéhez vágta az indiai pamutot.

Mindezek egy nappal azután történtek, hogy Hock János nagyságos ur az ő virágos módján hatőkörnek deklarálta Magyarország miniszterelnökét s ugyanaz nap, amikor Szántó Kovács János azt vallotta, hogy az Endrey nagysága neki nem képviselője; a nagyságos ur maga mondta, hogy ő csak azokat képviseli, akik őt megválasztották, Kovács János és a Kovács Jánosok pedig nem választók.

Ezek a Kovács Jánosok nagyon kellemetlen embe-rek, s a törvényszéki elnökök kérdéseire kérdésekkel felel-nek. Kit képviselnek azok a nagyságos urak? Kit kép-visel teszem Meszlény Lajos ur? Ez az ur egy kistermetű férfit, aki állandóan szegfűt visel a kebelén és a Fliegende Blättert nem minden czélzat nélkül olvassa odaadó figye-lemmel. Nem szokatlan típus és minden gimnáziumi

tanuló ismeri: ő az osztály viccelője, akinek csak egy ambíciója van, hogy megnevettessen mindenkit, akárha őt magát nevetik is ki; aki a kezére áll, a lábával vakarózik, s ha mindez nem használ, hátra vágja saját magát. Réme a jónevelésű urigyereknek, akiknek a finomabb érzése és formás tartózkodása védtelen áll az ő előítéletek nélkül való izlésével és egyoldalú intimitásával szemben. Különösen akkor van elemében, ha új fiú jön az osztályba. Oldalba böki a jövevényt, a sapkáját bedobja a szemetes ládába, kikapja a kezéből az édes anyja levelét, s a fiúk röhögése közt olvassa föl a katedrán.

Ezt voltakép nem ő tette, hanem Hock Jancsi fő-tisztelendő ur, aki valami hasrengető komikumot lát abban, hogy Tisza István a Tisza Kálmán fia. S Apponyi Albert gróf, a finom, az előkelő, a hyperaesthesiában szenvedő államférfiú szintén nem zárkózik el ez elől a komikum elől, s finom célzásokkal vetette a Tisza István szemére a Tisza Kálmán politikáját. Mit szólna a nemes gróf, ha neki az Apponyi György politikáját vetnék a szemére? Mit szólna, ha azt mondanák: az a nagy és fényes nemzeti politika, amelyet tegnap vázolt, a nemzeti szellem bevitele a gazdaságba, a kultúrába, a hadseregbe és a politikába, mindaddig üres szó és csillogó szólam, amíg meg nem mondja, ezeknek az intézményeiben hogy és milyen utakon öltön testet az a nemzeti szellem? Mindaddig a programja is, a kritikája is, magtalan üresség, a semminél rosszabb, mert a maga csillogásával elvonja a kedvet s a figyelmet a kevésbé csillogó, de megvalósítható dolgokról. Ő a legveszedelmesebb ellensége a nemzeti politikának, mert megfojtja azzal, hogy fölhasználja az utópiák s a chimaerák ritka levegőjébe. A programja tehát nem használ a nemzetnek, a működésében pedig csak egy pozitívum van: a negáció. Hol időszertűségi, hol egyéb okokból utját állotta minden reformnak, s az ő kurucz nemzeti útján eddig még mindig ugyanoda jutott, ahová a főrendiház auliko-klerikális ellenzéke. A nemzeti eszköz nem szentesíti azt az eredményt, hogy a nemzeti párt politikája egybevág a Kál. oky gróf, az Agliardi nuncius, a Zelenyák János ur s a Szapáry Gyula gróf ő exczellenciájá politikájával. Az aulikusok erre az eredményre több őszinteséggel, de kevesebb művészettel jutottak. S abban a tekintetben Apponyi Albert lehetne az Apponyi György apja.

Kit képvisel Ugron Gábor nagyságos ur, aki még eddig minden minisztert lemarházott? Tett ő valaha valamit? Dolgozott ő valaha valamit a nemzete javára? Tett egyebet, mint hogy mindig azt mondta: nem? A pártjába hol belépett, hol kilépett. A delegációba hol belement, hol kiment belőle. A radikalizmusba hol beleesett, hol kimászott belőle. Hol fehér volt, hol fekete. Vezér akart lenni, vezérlő államférfiú. De milyen jogon? Munka jogán? Nem, az egyénisége jogán. Mert aki nemzeteket akar vezetni, annak részt kell vennie a munkájukban, egy sorba állani a munkásaival, arra az alapra, amelyen szántanak, vetnek és építenek. Aki egy kellemes és praktikus magánélet mellett sportból űzi a hazaszeretetet, a verejtékes és felelősséges munka elől egy szent eszme

magaslatára áll avval a megokolással, hogy ennek az eszmének nem szabad gazdátlanul elsenyednie, s erről a kényelmes verandáról a kritika korbácsát suhogtatja azok fölött, akik megroppanó derékkal a valóság sziklás talaján mivelik az ültetvényeket: az nem ideális politikus, hanem egy kurucz-dolmányba bujt rabszolgatartó.

És kit képvisel az a többség, amely ma szabadelvű, holnap radikális, ma autonomista, holnap centralista, ma aulikus, holnap jakobinus? Kit képvisel Busbach Péter? Kit képvisel Pantocsek Rezső? Kit képviselnek egyáltalán mindazok a finom uriemberek, akik a flakker s a kefélt padló, a Ház asztala s a játékasztal, az ellenzéki szónoklat s a vasuti koncessziók közt osztják meg a munkásságukat? Kit képvisel voltaképpen ez a képviselőház? Az országot? Nem, az országot a korona képviseli és a kormányok. A népet? Nem, 17 millió ember közül csak 840 ezer bizta meg őket a képviselővel. Dolgoznak? Nem, a hivatalnok dolgozik. Kormányoznak? Nem, a kormány kormányoz. Kormányokat csinálnak talán? Nem, azokat csak tudomásul veszik. Eszméket vetnek föl? Nem, csak elfogadják őket. Törvényeket hoznak? Csak ha nem obstruálnak ellenük. Orvosolják az ország bajait? Nem, csak rájuk mutatnak.

Ez a *rámutatás*: ebben merül ki a mi parlamentünk tevékenysége. A mi képviselőházunk voltaképp a közép-nemesség rendi háza, amelyben a megválasztottság leple alatt minden ember nem az országot, hanem maga-magát képviseli, nem az igazságot keresi, hanem azt, hogy kinek van igaza.

Apponyi Albert azért beszél, hogy bebizonyítsa, hogy ebben a Házban ő az egyetlen jellemes ember.

Ugron Gábor azért, hogy kimutassa, hogy ő az egyetlen okos ember.

Tisza István azért, hogy bebizonyítsa, hogy ő az egyetlen praktikus ember.

Szapáry Gyula gróf azért, hogy bebizonyítsa, hogy ő az egyetlen politikus ember.

Hock János azért, hogy bebizonyítsa, hogy ő az egyetlen elmés ember.

Károly István gróf azért, hogy bebizonyítsa, hogy ő az egyetlen uri ember.

Beöthy Ákos azért, hogy bebizonyítsa, hogy ő az egyetlen művelt ember.

Meszlényi Lajos azért, hogy bebizonyítsa, hogy ő az egyetlen édes ember.

Osztály-tanácsosi fizetés mellett a nagyságos urak naponként tiztől kettőig karba fogóznak, eléneklik a Szép Helénából, hogy

Én, én,
Én vagyok én,
Én vagyok én,
Én vagyok én;

aztán *rámutatnak* az ország bajaira. Rámutatnak arra, hogy belül korhadt, kívül erőtlén. Rámutatnak arra, hogy az örvény szélén áll, és hogy a legkülömbféle üszköket vetették bele. Rámutatnak a gazdasági, a nemzetiségi, a felekezeti s a közjogi válságra. Rámutatnak mindenre, s aztán megeszik egymást részint nagy embernek, részint

hazaárulónak. A szociális kérdést pedig azzal oldják meg, hogy egy napi jövedelmükkel tömnek be a száját. S a nép, melynek nem frázis az örvény, s a háza tetejét égeti az a bizonyos üszök, amelyet a vezérferfiak olyan bőkezűen hajigálnak, a nép a maga erejére van utalva, ha vissza akar ugrani az örvény széléről, s el akarja oltani azt az üszköt, amit közibe hajítottak. S amilyen fogékony az átkozott külföldi izgatók iránt, még megtörténhetik, hogy valami Szántó Kovács János odaáll a Sándor-utczai granárium kapuja elé, s a maga paraszt módján olyasfélét talál mondani, hogy

Tiszteljelek? Én téged? Mért?
Elállítád-e könyveit
A szenvedőnek?
Megenyhítád-e kinjait
A roskadónak?

Dixi.

Álmodott idill.

A himes-szárnyu álom-tündér
Engem is meg-meglátogat
És álmodom én is nem egyszer
Bűbajos, édes álmokat.
Van úgy, hogy megdereng előttem
Jövőm titokzatos homálya...
Például: a multkor fiának
Szólitott az édes mamája...

Az ember a jóságos szónak,
Ha csak álmodta is, örül.
Azt álmodtam: ülünk vagy húszan
Egy hosszú, nagy asztal körül:
Apám, öcsém, a két kis hugom,
Meg a magok familiája —
Az asztalfőn két tisztas asszony:
Anyám meg az édes mamája.

Halkan beszéltek — s mig az egyik
Rám néz, sóhajt — így szól a másik:
— Ugyan, hát fiatal korában
Ki nem botlik, ki nem hibázik?...
Hidd meg, hogy napról-napra jobbul,
Lassan elfogy minden hibája...
— Nos, mit gondolsz: ki fogta pártom?
Megmondom: az édes mamája.

Ekkor, szelid mosolylyal ajkán,
Anyám magához oda fordult
És magát addig simogatta,
Mig szeméből a könny kicsordult.
Valamit meg akart köszönni,
De csak szótlán mozgott a szája...
— Ekkor volt, hogy engem fiának
Szólitott az édes mamája.

Oh — ha a himes-szárnyu tündér,
Ki most hozzám csak be-betéved,
Nálam laknék, és nem valóság:
Édes álom volna az élet
És a valóság édes álom —
— Ez is csak úgy volna szép, hiába:
Ha egyszer igazán fiának
Fogadna az édes mamája!

Kótai Pál.

A tizenharmadik seb.

Szájra szájra könyvemben van egy régi szállóige: az 1860-ban és 61-ben oly híres »meghalt«.

A mai nemzedék már nem is sejti, mit jelentett akkor ez a szó. Gyilkos politikai fegyver volt Megsemmisítője azoknak, akik a Bachkorszakban hivatalt viseltek s aztán a megyék szervezésekor tisztviselőségre pályáztak. »Meghalt!« zúgta rájuk az egész vármegye s azoknak az embereknek többé valóban nem volt mit tenniük az élők között.

Summum jus summa injuria. Ez a rettenetes ítélet néha égbekiáltón igaztalan volt. Az én édes apám az ő poétaszívének hevével lázadt föl ez erkölcsi lynchelések ellen; és szembe mert szállani a félelmes erejű közvéleménnyel — egymaga. A *Bolond Miska* 1861 februárius 3-iki számába irt egy memoirszerű novellát, melynek címe *A tizenharmadik seb*. Hogy érthetővé váljék mindaz, amit mondandó vagyok, közlöm az én édes apám e régi írását egész terjedelmében:

A tizenharmadik seb.

— Egy honvédfőhadnagy naplójából. —

Nem volt olyan szép zászlóalj, mint a mienk.

De mégis szebb volt a második.... Ez a zászlóalj Pest fiatalságából, ügyvédekéből, jogászokból, orvosokból alakult s mindjárt a forradalom elején Pétervárra küldetvén, ott maradt a vár átadásáig. Elzárva a küzdelmek terétől, nevét délczegséggel vipta ki.

Nem volt a hadseregnek szebb zászlóalja.

Mig máshol az előmenetelre annyi alkalom kínálkozott, itt művelt ifjak pályájukat mint közkatonák végezték; többnyire maguk szerelték fel magukat s így történt, hogy az egész zászlóalj inkább egy tiszt ezrednek tűnt föl... A patrónás-szíjjuk is mázos bőrből volt, a fegyverek finomabbak, a szuronyok más aczéiből.

Valami tündöklő látvány volt ez.

A vár átadásánál, mikor a második zászlóalj kezdte fegyverét lerakni, egy osztrák tábornok kendőjét szeméhez emelte s elvágatott...

Hanem hát szép volt a mi zászlóaljunk is, a nyolczadik. Pécs fiatalságának a virága. Egy nap alatt öreg lett az egész város. Mikor kitűzték a zászlót, alája gyűlt az egész ifjuság. Nem sokára kivonultunk a városból.... virágokat szórt a zászlóaljra a pécsi lelkes nővilág....

Szórjátok a virágokat Pécs lelkes leányai, mert a sirjaikra majd úgy sem szórhatjátok; ezeket az ifjakat ágyúk fogják szétzaggatni, paripák eltiporni... az a nevető gyermek, ki most alig bírja fegyverét, egymaga tíz edzett katonával fog viaskodni — s elvesznek csaknem mindannyian nyomtalan.... nyomtalan.

Nem tudom én már hányadik volt ez a csata! a negyvenkilenczediki nyár közepén voltunk; a legények azzal tréfálkoztak egymás közt, hogy mit csinálnak majd télen, megfáznak nagyon, mert a köpenyeiket nem győzik foltozni, ha ma bevárnak rajta három lyukat, holnap kilövik tíz helyen; a csákok ellen is sok volt a panasz... A golyó itt is, amott is keresztül ment rajtuk... bár csak a fejüket találta volna, mert szörnyű alkalmatlanság az az örökös »luftzug«, ami ott járdogál ki s be a csákó közepén, épen az ember feje fölött...

Igy tréfáltak a szegény fiuk... mikor fölvirradt a kácsi nap...

Én nem értek a hadi taktikához, hanem itt mégis egy kissé megdöbbsentem; az igaz, hogy csináltunk mi már akkor sok nagy bolondságot, sturmoltunk nyakig érfő vízben, rohanunk sikon plankirozás nélkül, másztunk meg olyan sima sánccokat, hogy mikor bevettük, hát csak akkor kérdeztük egymástól, hogy ugyan miféle módon is jutottunk ide... hanem itt mindjárt láttam, hogy valami nem jó lesz.

Ott állt a sikon egy nagy, pihent hadsereg, valami huszezer, tömérdek lovassággal. Mi pedig lehattunk valami hétezeren, hanem az igaz, hogy huszárunk sem volt több két-három száznál.

Az ellenséget megtámadtuk.

Hogy miért, azt én most se tudhatom. Vezérünk nevéhez, ki annyi győzelemre vitt már bennünket, még csak árnyéka sem férhet a gyanúsításnak; azt gondolom, hogy azért kellett megtörténni a támadásnak, hogy egy új erő előtt a pétervárad vár alá vonulhassunk, mely további működésünket fedezte.

A csata alig tartott néhány óranegyedig... mi — a nyolczadik zászlóalj — ott álltunk hosszú láncban, iszonyu tűz közepén... ágyúink mindig távolabb bömböltek, míg végre el is némultak... A nyolczadik zászlóalj földözte az elvonulást.

Nem sokára eltűnt a magyar hadsereg s mi — egy zászlóalj — ott álltunk a sikon, szemközt egész hadosztályokkal... csak messze a távolból látszott egy erdő, a hová még reményünk lehetett eljuthatni.

De az ellentábor nemsokára fölismerte helyzetét.

Egy ezred lovasságot küldött zászlóaljunk ellen, de mi azt, gyorsan összetömegesülve, szuronyégyszöggel, és sortüzzel fogadtuk.

A lovasság megriadt.

Mint egy kis szuronyerdő vonultunk négyszögben odább.

Vonulásunk csak nagyon lassan történhetett, mert nem sokára az egész hadsereg beért. Átlátták helyzetünket s az ellen soraiból fehér kendők lobogtak felénk. Mindannyian őrnagyunkra néztünk. Az őrnagy arca nyugodt, változatlan volt, mintha nem vett volna észre semmit.

A kis szuronyégyszög pedig vonult odább... odább.

— Őrnagy ur! kiáltott föl a sorból egy főhadnagy, az ellenség kegyelem-jelet tűzött ki.

— Főhadnagy ur, oldja le a kardját, s adja át a profosznak.

A zászlóalj harsogó éljene helyeslé az őrnagy szigorát.

A visszautasított kegyelemjel után új támadást tett a lovasság, de e szuronyphalanxot lehetetlen volt így összetörni; a dübörgő lovagsor, mely alatt a föld látszott inogni, mindig fölbomlott zászlóaljunk sortüzeiben, s akik négyszögünket még is keresztül akarták törni, szuronyaink hegyébe omlottak.

Igy nem ment; ágyukat hoztak.

A kartácszápor egyszerre képes lett volna négyszögünket megsemmisíteni, de ez elől megint csatálánczba oszlottunk... Nem ártott semmit.

Végre a két támadó eszközt egyesíték... Mi nem is vettük észre.

A lovasság rohamot intézett, s midőn mi ismét négyszöget formáltunk, megnyílt a lovagsor s közepéből az ágyuk kartácstüze omlott ránk.

Egész soroszlopok dűltek ki s a nehéz lovasság a megíngatott sorok közé tört.

Itt egy rövid ütközet fejlett ki, minő csak akkor támadhat, midőn az egyik fél büszkesége s a másik gyűlölete a kiméletté lehetetlenné teszi.

Őt-hat sebbel, egy darab karddal is viaskodtunk, a kilőtt pisztoly is fegyver volt a lovasság kezében, átdöfött paripák omlottak a sebesültekre... fedetlen vérző homlokok mindenfelé s pokoli kiáltozások, melyekbe lőnyerítés, trombitaharsogás, szidalom s a haldoklók nyöszörgése vegyült.

Tíz kard villogott a fejem fölött... balkezemmel is védtem magamat, amelyben nem volt kard... ezt levágták... s azután... azután... mintha tüzes hasábok omlottak volna rám. Végre nem éreztem semmit.

Alkonyat volt, mikor fölcsúdtam. Alig bírtam a fejemet fölemelni, de mégis volt annyi erőm, hogy körültekinthessek... a holtak közé feküdtem... a nyolczadik zászlóalj nem volt többé...

Buzakalász hullámozott néhány lépésnyire, gondoltam, oda vánszorgok.

Egyszerre erős dobpergés és trombitazaj üté meg füleimet.

Az ellen hadserege vonult arra... A holtak közé huztam magamat.

Egyszerre elkezdtek csörömpölni a kardok, dobogni a lovak. Ott vonult el fölöttünk az egész ezred s engem nem tiportak le; — a lovak, melyeknek irányomban kellett elhaladni, mintegy érezve, hogy élő van ott, ösztönszerűleg ugráltak át.

Ettől megmenekültem — de most jöttek az ágyúk.

A roppant nagy kerekék ott gördültek el fejem mellett alig két arasznyira: minden perczen várhattam, hogy valamelyik összezúz. Átkoztam a pillanatot is, mely eszméletemet visszaadta. Hallottam minden szót, minden észrevételt, mely a nap győzelmére vonatkozott; énekeltek, kacagtak s én ott feküdtem a holtak között.

A tüzéség is elvonult.

Már azt hívé, meg vagyok mentve, midőn két elmaradt lovas érkezett oda. Valami fegyelméletlenebb csapatból lehettek s elkezdtek ott köztünk garázdálkodni; hallottam, hogy a gyűrűket és efféléket keresik. Borzasztó!... az én ujjamon is volt egy nagy pecsétes gyűrű... Ha e dagadt ujjakról le akarják vonni, s így nem megy: erőszakhoz fognak nyulni... én elárlom magamat, s akkor megölnek.

Az egyik csakugyan hozzám érkezett, megnézte kezemet, de mint fülem hallatára a másiknak elpanaszlá, nem látott rajta semmit; — annyira vérbe volt borulva.

Erre megharagudott az ember, s amint megint lóra ült, kivevé a nyeregkapából pisztolyát, fölhozta... hallottam, amint csattogott... s rám sűté.

Ezzel elvágattak.

A golyó csak balczombomat surolta s ez volt a legkisebb sebem. A többi tizenegy sokkal veszedelmesebb volt s kivált az a négy, melyet fejemen kaptam... mindössze tizenkettő.

Éjjel sikerült a buza közé vánszorognom, ahol másnap egy jámbor szántóvető talált meg, s miután az ellen hadserege elvonult, minden tartózkodás nélkül kocsijára tett s elvitt a magyar tábor után. Ezt megtaláltam, de zászlóaljamat soha többé... csak a romjait.

Aztán egy kicsit lefektettek, egy kicsit kiszedegették az alkalmatlan csontokat a fejemből, egy kicsit összekötözték s úgy maradtam másfél hónapig; akkor — úgy mondták — meggyógyultam. Az igaz, hogy ágyamat elbirtam hagyni, de azóta soha sincs jó kedvem, mindig olyan fáradt, olyan szomorú vagyok, szeretek egyedül lenni és oly kevésbé félek a haláltól.

Valami különös búbánat van rajtam, melyben egyedül a szemlélődés csendes gyönyörét tudom még élvezni.

Hát a tizenharmadik seb? mikor én csak tizenkettőről beszéltem.

Majd mindjárt ezt is elmondom.

Némely ember nagyon boldog; születik vele a vagyon, mint a számmal a fül. Nekem nincsen semmim.

A forradalom után, mert a kapálásra mégis egy kissé elgyengített a kácsi nap, elmentem valami földkóstoló hivatalba, s irkáltam ott napestig néhány krajczárért. Engedelmet kérek, hogy nem voltam elég erős éhen meghalni.

Most, mikor a megýéket szervezni kezdtek, engemet is proponált valaki bizottmányi tagnak.

— Nem kell! kiáltott egy »ur«, aki 49-ben is csak »ur« volt.

— Hivatalnok volt, mondá a második.

— Meghalt moraliter! ordított a suhancz, aki 48-ban még bugyogóban járt.

Ez a tizenharmadik sebem.

Ez fáj legjobban valamennyi közt.

*

E kis elbeszélésnek rendkívüli hatása volt. Az igazságtalan és kegyetlen »meghalt« egyszeriben elhallgatott. Nem érte többé átok és gyalázat a honvédeket, akik mint beamterek nyomorogtak a legsötétebb napokban.

És országos érdeklődés fordult *A tizenharmadik seb* hőse felé. Mert hogy a história való történet, mindenki érezte. De sőt a novella megjelenése után egynehány nappal nyilvánvalóvá lett az is, hogy ki szenvedte a tizenhárom sebet. Török János a *Pesti Hirnök* februárius 7-iki tárczájában lenyomatta az elbeszélést, némi kommentárokkal. »E self-biography« irta az öreg konzervatív zsurnaliszta, »oly epizódot ecsetel, hol az első 12 seb ütése alkalmával a heroicus jelenetnek közel-tanui valánk. Nem mellőzhettük a szivreható rajz átvételét tárczánkba azért sem, mert az a mai konyha-politikát a legtökéletesebben illusztrálja.« *A szájhősök* ítélnék azok felett, kik meggyőződésükért elvérezeni is tudtak» sat. Ez volt a novella elején. A végén Busbach Péter állott elő egy érdekes nyilatkozattal, kijelentve, hogy az elbeszélés hőse Kovács Ignác, a 8-ik zászlóalj főhadnagya, »kinek szerénysége nem engedé, hogy akkor, midőn a hazája szabadságáért küzdelemben vett tizenkét sebére van szó, nevét kitegye«.

Török János is, Busbach Péter is abba a naiv hibába esett, hogy a »közli Bolond Miska« aláírásu rajzot a hős igazi naplótöredékének tekintette. Édes apám kénytelen volt februárius 10-én egy szerkesztői üzenetben kijelenteni, hogy Török János és Busbach Péter »zavarba hoz egy derék vitét, aki egy szót sem tud az egész cikkről« és végül azt mondja, hogy az egész csak novella.

Pedig az a novella mégsem volt novella és a hőse csakugyan Kovács Ignác. Ezt az én édes apám 1870-ben megírta a *Honvédmennyház* könyvében megjelent *Mikor engem Szeged városából per schub kísérték ki* memoir-jában. És aztán sokat beszélt nekem az ő Kovács Ignác barátjáról, *A tizenharmadik seb* hősről. 1877-ben pedig Székesfehérvárra bemutatott engemet Kovács Ignác törvényszéki bírónak és azt mondta: »Nézd, fiam, ez szenvedte a tizenhárom sebet.«

Mintha most is előttem állana a magas, barna, nyugodt férfi, aki némán szorított velem kezét és — nagyon sokat hallgatott. Én az én huszesztendőszíveimmel azt szerettem volna, hogy a hős honvéd rögtön a kácsi csatáról kezdjen beszélni és elmondja, mit érzett, mikor az ágyuk kerekei a halántéka mellett gördültek el, meg mikor a halottrablók jöttek... De *A tizenharmadik seb* hőse egy árva szót sem szólt az ő dicső multjáról s csöndesen mosolyogva nézte az én boldog fiatal számárkodásaimat. Istenem, akkor tértünk vissza Konstantinápolyból mi Abdul-Kerimnek diszkardot vitt iskolakerülő levették s én a lelkes bankettek zsvájában azt hittem, hogy a világ tengelye körültem forog...

Édesapám két év múlva, mikor már igen beteg volt, egy nap kiejtette a kezéből az újságot:

— Meghalt az én jó Kovács Náci barátom, *A tizenharmadik seb* hőse! Most már igazán meghalt — harmadszor!

Ezért irtam én *Szájru szájra* könyvem 99 ik lapjának aljára *A tizenharmadik seb* hősről: »Kovács Ignác mint székesfejérvári törvényszéki bíró halt meg egynehány évvel ezelőtt.«

A mult héten elkésve értesültem, hogy februárius 20 án egy fővárosi lapban Kovács Ignác székesfejérvári törvényszéki bíró tiltakozik az ő immár negyedszer való meghalása ellen.

»A nevezett kir. törvényszéki bíró« ezt írja:

»Én vagyok s minthogy teljesen igaz az, hogy az 1848—49-ik évi szabadságharc folyama alatt több csatában tetteleg résztvettem s a kácsi ütközetben kapott sebekből elgyengülve, aléltan, egy napig a holtak között feküdve, csak véletlen körülményeknél fogva jutottam élethez s hazám szent ügyéért meghalni nem tudtam, a

Szájru szájra czim alatt kiadott tárczacikk egy része csakis reám vonatkozhatik, mert előttem a székesfejérvári kir. törvényszéknél egy másik Kovács Ignác nevű bíró soha nem működött. Ennek folytán a közlemény helyreigazíthatása végett reményelem, hogy tekintetes szerkesztő ur nem veszi rossz néven azt, ha örömmel tudósítom arról, hogy Isten kegyelméből még ma is élek s hála a gondviselésnek, koromhoz képest elég jó egészségnél örvendek s egyuttal alkalmat veszek multam büszke önértetéből folyólag annak kijelentésére, hogy — hisz ami igaz, az tényleg soha meg nem másítható — az a tizenharmadik seb *akkor nagyon fájt*.«

Önök bizonynyal képzelik, hogy első dolgom volt írni a hősnek, édes apám jó bujdosótársának, bocsánatot kérve tőle tévedésemért; s azt is képzelhetik, mily nagy volt az én örömem, mikor mult pénteken Székesfejérvárról egy szép régi deákos betűvetésű levelet kaptam Kovács Ignác bíró urtól. Azt hiszem, nem vétek nagyot, ha ide másolok egynehány sort annak az írásából, aki negyvenhét évig hallgatott az ő honszerelmes dicsőségéről.

*

»A tizenhárom seb nem mese, hanem történeti valóság. Felejthetetlen édesatyjával a fegyverletétel után Aradon találkoztam s mivel még akkor is tapasz volt egy pár fejsebemen, kérdésére tüzetesen elbeszéltem a kácsi ütközetet. Aradról megszabadulva, együtt jöttünk bujdokolva Szeged felé. Felejthetetlen kedves barátomnak *Mikor engem Szeged városából per schub kísérték ki* elbeszélése csupa valóság; erről tanubizonyosságot tehetek én, egyik' társa. Szegedről mentünk Bajára, Kálmán szüleinek házához, hol szíves fogadtatásban részesültünk. Kálmán szeretteinél maradt, én pedig Pécsre mentem szüleimhez.

»Ezek után hosszú, kinos időszak mult el rajtunk. Végre bekövetkezett 1861. Midőn engemet az időben Heves vármegyében szolgabírónak kandidáltak, akkor zudították árva fejemre, hogy »meghalt, mert Bach alatt szolgált.«

»A vármegyének irányomban tanusított eljárása nagyon közömbös volt előttem. Megnyugodtam sorsomban. A választás lefolyása után Pestre mentem s ott édesatyját felkerestem. Sok mindenről beszéltünk nála. Multunkban gyönyörködtünk. Ekkor Kálmán azt mondta:

— No Náci barátom, végre felvirrad majd nekünk is.

— Csakugyan szépen pitymallik, válaszoltam. Én már tapasztaltam. Láttam a hajnal hasadást.

— Hogy-hogy? kérdé.

»Erre elmondtam neki, hogy most jövök a vármegyéből s a választáskor, azért, mert a Bachkorszakban is élnem kellett, — a pesti törvényszéknél telekkönyvek készítésével foglalkoztam — azt kiáltották nevemre: »meghalt!«

»Kedves barátom nemes szíve bánattal telt el. Kért, mondanám el neki még egyszer a kácsi ütközet történetét. Én elbeszéltem, mire ő azt mondta: »Köszönöm.« Utóbb tudtam meg, hogy *A tizenharmadik seb* a *Bolond Miskában* megjelent s hogy a *Pesti Hirnök*-ben Busbach Péter, volt honvédtársam, jelenleg országos képviselő, felszólalt.

»Ma is birtokomban van az a pecsétgyűrű, melyet a kácsi ütközetkor a balkezem mutató-ujján viseltem s melyet a vértől a Valmodi kürazirok nem vettek észre.

»Hogy a holtak közül miként szabadultam meg, az az elbeszélésben benne van. Csak azt kell kiegészítésül hozzá toldanom, hogy már az ellenségtől elfoglalt területtől kellett kijutnom s az úgy történt, hogy az ellenség előőrsé, midőn meglátott a távolból, felém nyargalt s már

messziről mutatott egy irányba, ezt kiáltva: „*Arra menj, magyar, én nem bánt téged.*” Kukoriczaföldekre mutatott s midőn, amennyire nagy gyengeségetől telhetett, arra siettem, ismét visszalovagolt az előőrs — állására. Így jutottam másnap a táborunkba, melynek már csak tűzhelyét találtam. A kácsi ütközet után megmaradt csapatunk a nagy, hatszoros erő elől idejében vonult vissza Verbászig, hol magát megerősítve, fogadta a csatát. Én ebben már részt nem vehettem, mert sebeimben feküdtem.»

*

... Ki nem olvassa ezeket meghatottan és ki nem vágyik megszoritani a tizenhárom sebet szenvedett hős kezét? Az én könyvem már nem hiábavaló, mert sok tévedése közül ez az egy örömet szerzett nekünk és szeretetet adott sziveinknek.

Tóth Béla.

SAISON.

A szép fegyencz.

— márczius 7.

Rettenetes náthás időjárás. Sárczipőben kell járni a posványnyá vált utcákon, az ereszekről az ember nyakába csuog az olvadt hó. Csatakos, ázott rossz kedvemben nézegetem a fekete kabátos, fekete prémes nőket, ahogy a csatakos utcákon könnyedén fölkapott ruhájokban tisztán tudnak tipegni, hogy alig a cipőjük talpa válik sárossá. Nézegetem őket, amint bütyökig föltürt és térdig sáros nadrágban döcögők velők szemben és gondolok egy asszonyra, aki ugyanoly bájos finyassággal tudná lábait rakosgatni, félkézzel fölkapott bolyhos ruhája alól kitarkállanék a suhogó selyem-juppe, míg asszonyiasan telt üde arcából két elgondolkodó szeme a sáros aszfaltra szegezve, mintha nem is látná a férfiak lopva rávetett kémli tekintetét. Rágondolok szüntelenül s világosan látom magam előtt, holott sohasem láttam, sohasem fogom látni, csak azt tudom, hogy annak a szép asszonynak legteljesülhetlenebb álmaiból való a kívánság, vajha módjában volna csurgó havas esőben, nedves, hideglelős langyos hidegben végiggázolni az Andrássy-uton.

Az a szép asszony most talán már ott van Mária Nostrán, a női gonosztevők fegyházában. Deli alakját szürke, formátlan daróc födi, puha keze, melyet férficsókok melegitettek, isten tudja: miféle nőknek fentartott, de nőnek nem való munkában szárad, mert a nőnek egyáltalán nem való a munka. Elitették harmadfélesztendei fegyházra s nem tudom, hány esztendei hivatalvesztésre s ez ellen nincs appellata, mert a legfelsőbb törvényszék mérte rá ezt a büntetést.

Elovestám a kuria indoklását, melynek alapján Brunkala Lászlóné, a két alsófoku bíróság felmentő ítélete után, mégis csak fegyházba kerül. El kellett olvasnom ismételten, míg azokat a körmönfont okoskodásokat megértettem. Mikor megértettem, akkor kezdtem nem érteni a dolgot. Azt körülbelül láttam, hogy a kuria igazságsan tud ítélni s alaposan fontolja meg ítéletét. Halvány sejtelmem van arról is, hogy a sujtó ítélet megokolása

súlyosabb, mint a felmentőé, de teljességgel nem tudom magamat egy kuriai bíró helyzetébe beleképzelni, aki egy szép asszony bűnügyét ugyanazzal a pedans igazságsággal tudja mérlegelni, mint egy kasszabetörőét. Nem értem, miképen tud a bíró annyira igazságos lenni, hogy megszűnjék férfi lenni, annyira rideg ténymérlegelő, hogy meg ne essék a szive egy nő láttára, meg ne vesztegetesse magát szépsége által. Azt hiszem, hogy ez az elfogultság, melylyel én a váltóhamisításban különbséget látok Brunkala Lászlóné és Spiegel Bernát között, voltaképen szükséges a teljes igazságszolgáltatáshoz. Mert egy Spiegel Bernátnak két és félévi fegyház nem olyan súlyos büntetés, mint egy Brunkala Lászlónénak. Spiegel Bernát, ha kikerül a fegyházból, csak olyan Spiegel Bernát lesz, mint volt, de Brunkala Lászlóné nemcsak harmadfélét hagy ottan, hanem egész multját és egész jövőjét. Szépségét, amelynek elvesztésére nem ítélték, el fogja veszteni, lelke asszonyi csapongása, melyet az ítélet nem akar elkobozni, meg fog zsibbadni. Hivatalvesztése, melyre ítélték, merő forma, mert neki hivatala nincs, de elveszti teljesen léte minden eddigi föltételét, a kört, melyben mozgott, a levegőt, melyet lélegzett. A durva daróc, mely most szép testét födi, rajta marad örökre, a testén is, a lelkén is s újra visszakapva szabadságát, az elvesztette rá nézve örökidőkre minden értékét, mert a nő, ki mögött fegyház van, sohasem lehet többé más, csak fegyencznő.

Talán csunya dolognak tartják, de én nem röstellem bevallani, hogy Brunkala Lászlónét azért sajnálom, mivel szép. Volna vén, volna csunya, nem törődném vele. Sőt nem törődném akkor sem, ha nem volna uriasszony. Én istenem, ki tud a vakságig elfogulatlan lenni? Ki az izléstelenségig demokrata? Egy előkelőséget föltétlenül elismerem: a női szépséget. S a nő voltaképen csak akkor szép, amikor előkelő, mikor parkettet söpör selyem juppejével s peau d'espagne-nyal teszi illatossá a haját, pezsgőt iszik és jólétben fürdik. Ebben a tekintetben a férfiak csak többé vagy kevésbbé őszinték, de valamennyien egyet értenek. Ha kofaasszony hajigálja utánad a papucsát, az egészen másképp hat, mintha egy szép, előkelő asszony teszi ugyanazt aranyhímzésű papucsával. S Brunkala Lászlónéről azt mondják, hogy otthon mindig aranyhímzésű papucsot viselt.

A kuria ítéletét megkritizálni nem szabad, de én csak megszólom. Megszólom, amiért olyan megvesztegethetlen. Nem értem, miért nem engedte isten nevében elszabadulni a szép asszonyt, mikor olyan könnyű szerrel tehette volna. Nem bántotta volna senki, még a nyilvánvaló elfogultság esetén sem. Sőt meg vagyok róla győződve, ha valamelyik galans kasszabetörőt don juani hajlama arra csábitana, hogy betörjön a mária-nosztrai fegyházba és elrabolná onnan a szép fegyencznőt, a közvélemény osztatlan elismeréssel halmozná el a rendőrséget, mely nem tud a szökevény nyomára akadni.

Ha volna még romantika a mi betörőinkben és Don Juanjainkban, okvetlenül történnék is ilyesféle. A szép asszony kegye hálasan ragaszkodnék megmentőjéhez és ezért — bizony isten — érdemes volna betörőnek

fölcsapni. De ma már galucsiban járnak a betörők is, a Don Juanok is, piszkos, olvadó hó szakad a nyakukba és a szép asszonyokra, kik fekete prémes kabátjukban tipegnek az utcán, rá sem néz a gavallér, mert az utat vigyázza, nehogy galucsnis lábával kátyuba lépjen.

Flaneur.

INNEN-ONNAN.

☆ **The knockabouts.** Orfeumi műnyelven ez a nevezete azoknak az amerikai angol bohócoknak, akik nem egyébbel mulattatják a közönséget, mint csak azzal, hogy egymást éktelenül ütik, verik. Elnevezésük is körülbelül annyit tesz magyarul, hogy *a püfölködők*. Rendszeren kettő áll ki a színre, igen tréfás maszkában. Előadásuk úgy kezdődik, hogy egymást kölcsönösen pofon vágják. Aztán mindenik boszuló fegyver után néz körül. Az egyik egy széket talál s azt úgy vágja a másik fejéhez, hogy a szék darabokra törik. Ez a másik megvakarja a fejét, de mihamar megtorolja a bántalmat: felragad egy egész diványt s azt veri darabokra ellenfelén. Most már minden püföli fegyverre válik, a mi csak kezük ügyébe kerül. Spanyolfal, boros üveg, bunkó, deszkaszál, kalapács, hegedű-tok, porcellán-edény, csizmahuzó, revolver, tengeri távcső, téglázó vas, bolti czégtábla, tetőgerenda, gránit-koczká, petróleumlámpás, fotografus masina, kitömött macska stb. stb. Mindezzel pedig, kiváló előszeretettel püfölik egymásnak a fejét, nehogy belesántuljanak a produkcióba. Közben, valamelyik ütés sikerének jelzésére, egyik is másik is harminczkét óriási fogat köp ki a szájából. Végül az egyik rengeteg baltával sujt le a másik kopasz fejére s a balta az élével úgy megáll ebben a tökfében, akár csak a kemény tuskóban. A legyőzött így, baltával a fejében, futkos körül. A győztes pedig kaczag; míg nem a legyőzött felrugja őt s elsüti a bugyogóiba rejtett durranó bombákat. A függöny az irtoztató durrogás, hempergés, bukfenczezés és rugdalózás közt gördül le. A püfölködők, megjelenvén a tapsokra, ráadásul még néhány ütést és rugást váltanak. A dolog igen bolond, kómiikus és nevetséges volna, ha az embert arról is meggyőznék a látvány, hogy a püfölés a fizikóknak egyáltalán nem fáj. De a laikus el nem tudja képzelni, hogy ne fájjon az, ha az ember fején mindennemű ingóságokat törnek darabokra. Bizonyos, hogy a püfölködők parókái ki vannak jó vastagon párnázva; de mégis lehetetlennek tetszik, hogy a kipárnázáson keresztül is ne érezzük meg, ha a fejünkhöz lódnak — például egy egész pianinót. Így bár valószínű, hogy a püfölködő fizikóknak valósággal még sem fáj, egy csöppet sem — a kölcsönös püfölközés, hanem azért az érzékenyebb idegzetű néző, a szertelen verekedés alatt kínosan és szorongva kapkod a saját fejéhez. . . A »the knockabouts« orfeumi produkciói pedig mostanában az országházban is napirenden vannak. Személyeskedés és személyes kérdés szinte az összes vita. A képviselő urak olyanokat vernek egymás fejéhez, hogy nincs az az orfeumi *knockabout*, aki még ezeket is kiállaná. De a képviselő urak kiállják, akárhogy szörnyűködünk és bámulunk is rajta mi érzékeny nem-képviselők. Legokosabban is tesszük, ha minden érzékenységet mellőzve, csak kaczagunk az örületes verekedéseken. Végre sem más mindez, csak a durva és kómiikus produkció. A politikusok bőre úgy ki van párnázva, hogy nekik már semmi sem fáj. Miután agyba-főbe személyeskedték egymást a nyílt színen, együtt vacsorálnak a *Pannoniában*.

☆ **Temperamentum.** Ugron Gábor: *(kitörő dühvel)* Tisztelt Ház! Köszönetet kell, hogy mondjak *(öklével Apponyi felé sujt)* Apponyi Albert grófnak *(a padot verdesve)* azon beszédért,

(a lábával dobant egyet) mely az imént ajkairól elhangzott. *(Kinyújtott karjával megfenyegeti a jobboldalt.)* Köszönetet kell, hogy mondjak *(mennydörgő haraggal)* nemcsak azért, mert elvei a nemzet fejlődésében egy utjelzőt *(rekedten a dühtől)* kell, hogy felmutassanak, hanem azért is, mert *(vérben forgó szemekkel)* azon erkölcsi nézet, a melyet kifejtett *(mind a két öklével veri a padot)* és hangoztatott, és a melyeknek súlyát *(a földhöz csapja az iratait)* értékét és jelentőségét *(hadonászván, akkorát üt a melléte ülő Molnár Józsiás fejére öklével, hogy a helyesebb valutarendezés tervezete, mely már ott készen nyugodott, menten széthull)* a mai viszonyok és körülmények *(csapkodja a padot, hogy az ökléből csurog a vér és homlokát ellepi a verejték)* akkora mértékben emelik, mindnyájunk szívében *(felszakítja mellén a ruháját)* felébreszti azt a gondolatot, hogy meg fog szünni *(tomboló dühvel)* a kishitőségnek, az elaljasodásnak és az eltörpülésnek korszaka. *(A képviselőház üléstermének üvegfedele megreped és a hasadékon bemosolyog a kék mennyboltozat.)*

☆ **Öt perc.** A beszéd nagy volt, szép volt, remek volt, csillogó volt. Egy nagy elme tudása fénylett benne, egy nagy szív érzése melegítette át és egy nagy csalódás fájdalma rezgett a hangjában. Megkapta az elméket, a szíveket és a kedélyeket. A hivek és a szövetségesek tomboló tetszéssel adóztak a vezér harmadfélórás remekének, — és a magyar képviselőház elnöke öt percre felfüggesztette az ülést. Ez az öt perc a diadalé volt. Zajos, forró, gyötrelmes öt perc. A kinek az öt perces ovatio szólt, immár ötven éve terhe nyomja a vállait. Sötét gesztenyeszín fűrteibe belévegyül egy-egy ezüstös szál, — és teljes husz éve mindenkor ő volt a jövő kiválasztott embere. Husz éve vezet egy pártot és husz éve vezetik őt a hangulatok, melyek fogva tartják kedélyét. Talán ha nem adnak neki mindenben igazat a hivei, hamarabb meglesi az igazat, — és ha kevésbbé szeretik barátai, több hasznot csinálnak neki. Így azonban tartja ma is a harmadfélórás szónoklatokat és husz év után ma is a jövő embere még. A legnagyobb pozitív sikere idáig az öt perc, mely a harmadfélórás beszédek után kijár neki. Ez az öt perces szünet szép dolog, kellemes dolog, de tudja isten, mi mégis drágának tartjuk ezért az öt percért azt a husz esztendőt és harmadfél órát.

☆ **Vagyon és teher.** Justhék, mikor Ugron-Polonyiéktól elváltak, jóval kevesebben voltak, mint ezek. Hanem aztán Justhék folyvást szaporodtak, Ugron-Polonyiék pedig folyvást fogytak. Justhéknaál naponként volt egy-két belépés, Ugron-Polonyiéknaál naponként egy-két kilépés. Justhék örültek, Ugron-Polonyiék búsultak. De mindakét frakció szorongva lesett egy elhatározást: hová csatlakozik Kossuth Ferencz? Kossuth Ferencz végre megérkezett rövid nápolyi üdüléséből és ünnepélyesen kilépván Ugron-Polonyiéktól, ünnepélyesen belépett Justhékhoz. E perctől fogva Ugron-Polonyiék örülnek és Justhék búsulnak. Amitől emezek rettegtek s amiben amazok reménykedtek, csakugyan bekövetkezett. Mit ér most már, hogy Justhék ötvenhárom vannak, Ugron-Polonyiék csak negyvenhatan? Emezek most végigharsoghatják a hazán, hogy ők a Kossuth Lajos pártja, míg amazok csak a Kossuth Ferenczé. Különb van abban osztó igazság, hogy Kossuth Ferencz a többségben lévő szélsőbali frakciónak jutott. Régi jogelv az a családi osztálynál, hogy aki a *nagyobb vagyon*, azé a *nagyobb teher*.

☆ **Szántó Kovács János.** Hát hiszen az rendén van, hogy a törvény védi a tulajdon szentségét; hanem azért nem csoda, hogy Szántó Kovács János, a hódmezővásárhelyi szegénység paraszt-vezére nem értette meg, miért árvereztetni el a törvény

IRODALOM.

Póllák Illés.

adóban az inséges zsöllér csekélyke szent tulajdonát. A mai világrendünk lehet a világ legjobb lehetséges rendje, de, hogy a szegény emberek részére teljesen és tökéletesen érthetetlen rend — annyi bizonyos. Lehet, hogy az jól van, hogy a vagyonosaké a világ minden java s a szegényeké minden rosza; hanem, hogy ezt a szegények is jónak, helyesnek és fenntartandónak vallják, — az képtelenség. Feltétlenül bizonyos, hogy a világ beszámítható állapotban lévő szenvedő szegényei között egy sincs, aki szíve mélyén másképp érezne a világrenddel szemben, mint Szántó Kovács János. Ez pedig most a tulajdon szentsége ellen való izgatás és lázítás vádjával terhelt a hódmezővásárhelyi törvényszék előtt áll. Lehet, hogy igen bűnösök ama tanok, melyeket Szántó Kovács János egyszerű, magyar paraszt szavakkal, henczegés nélkül s mégis bátran hangoztat a törvényszék előtt; de bizonyos, hogy azok nem ujak. Annyira nem ujak, hogy azokért már, vagy 1895. esztendővel ezelőtt, a római imperium Palästina nevű provinciájában szintén kriminális pörbe fogták s igen szigorúan el is ítélték az ember fiát. S lehet, hogy felette bölcs és szükséges rendszabály leend Szántó Kovács Jánost becsukni s a világ-megváltási hóbotról a kaszakarához visszavezetni; de az bizonyos, hogy ez az elzárni való ember nem válik szégyenére annak az alapjában nemes, okos és türelmes magyar paraszt fajnak, melynek százazrei, a legbújjában termő alföldön, ma alamizsnakenyeret esznek s fűtetlen kunyhókban dideregve várják a hosszú tél végét.

* * *

✱ **Hatvannyolcz Aegir-sértés.** A világ legbölcsebb népe a német, de éppen azért Németországban történnék a leghajmeresztőbb örültségek. Hogy a német császár éneket költ és szerez Aegirhez, az nem baj. Sőt az az ének nem is rossz, a német császár pedig kétségkívül tehetséges ember. Hanem, hogy a császár irodalmi és zenészi műve, ha egyszer közre bocsátotta, ne lehessen korlátlan irodalmi és zene közkritikai tárgya, — az már esztelen botrány. Hogy annak muszáj legyen tetszeni, az képtelen zsarnokság. Az alattvaló a monarkikus államrendben nem bírálhatja a monarka személyét, de nincs az az államrend, amelyben el lehetne vonni a bírálat elől a monarka verslábat és zeneütemeit. Ha valahol, hát a művészetekben teljes egyenlőség van. Aki verset ír, vagy muzsikát komponál a nyilvánosság számára, az akár császár, akár éhenkórász, magát alázza meg, ha nem képes kiállani a kritikát. Igaz, hogy a malícia és az ostobaság kritikája mindig, mindenütt és mindenkiel szemben maliciózus és ostoba; de aki ezt elszenvadni nem képes, az zárja jól el a fiókjába elmeszülőtteit. Az nem teszi nevetségessé a német császárt, hogy éneket ír; még az is megbocsátható volna, ha az ének csakugyan nem sikerül vala; de az nevetség és megbocsáthatatlan dolog, ha beperlik az embereket azért, mert a császári szerzeményt leszólják. A közvádlok és bírák védelme csakugyan agyonüti azt az Aegirhez szóló éneket, mert ki ne venne gyanuba olyan verset és olyan dalt, amelyet különben szabadságvesztés terhe mellett muszáj jónak elismerni?... Hatvannyolcz Aegir-kritikust ültettek Németországban a vádlottak padjára és a német nemzet ezt az örültséget is békén tűri el. Nos, hát éppen azért legbölcsebb nép a világon a német, mert ezt kivüle egyetlen nép sem tűrné el. Minden más nép kész volna rettenetesen felzúdulni ezért a brutális oktalanságért. De mi lenne a felzúdulásból? Nagy konfliktus a nép és az uralkodó hatalom között. A bölcs német erre azt mondja, hogy ennyit az Aegir ének igazán nem ér meg, akár jó az, akár rossz. De annak a hatvannyolcz embernek a joga és igazsága, az sem ér meg egy konfliktust? Nem, mert 68 millió német van a világon, akinek nyugalma és békessége fontosabb, mint a hatvannyolczal elkövetett injuria. De mi lesz, ha egyszer majd milliók jelentik ki, hogy nekik az Aegirhez való dal nem tetszik?

Abban az időben, amikor már egészen megbizonyosodtam magamról, hogy a »pályámat elhibáztam«, sőt már az is kitetszett, hogy milyen irányban hibáztam el: bosszankodással vettem észre, hogy *Homo* név alatt hol itt, hol amott olyan cikkek és humanisztikus tanulmányok jelennek meg, amilyenekben — úgy hittem, — én specialista vagyok és kizárólagos egyedűrséget élvezek.

Hogy ezekben a cikkekben személyem iránt intézett világos sértést láttam, azt mindenki azonnal kitalálhatja, aki ismeri az irodalmat s kivált annak fölfelé törekvő fiatalabb nemzedékét. Akkor még fiatalok voltunk; vagy hogy okosabban beszéljek: még fiatalabbak. A személyes sértés nagy volt.

Hogy meri az én szegény, ügyefogyott, elnyomott, megtévedt, éhező külvárosi embereimet, tömegszállásban lakó tótjaimat, elítélt apró büntetéseimet és szabadonjárót, gazembereimet kivülem még másvalaki is pártfogolni!? És ki lehet ez a vakmerő Homo, aki az én falánk milliomosaim, korrumpált nagyuraim, henye arisztokratáim és Ischlben nyaraló plutokratáim szalonjait telefüstöli a morális igazságok kiméletlen kapadohány-füstjével?! Honnan mer ennek az embernek jó szíve lenni a szegények iránt és hogy mer gorombáskodni a hatalmasokkal?

Egy darabig csak türtem, nyeltem ezeket a cikkeket, tárczákat, tanulmányokat, amelyekben mind tisztában rajzolódott ki előttem egy mélyen gondolkozó, sokat tudó s emelkedett izléssel bíró humanista írói egyéniség erős és bátor alakja. De már végképen kijöttem a sodromból akkor, amikor ugyanettől a Homótól előkelő nagy lapokban egymás után jelentek meg szebbnél-szebb vezércikkek, még pedig annyi elevenséggel, oly ötletesen s oly jogászai elfogulatlansággal megírva, hogy kétségbe kellett esnem magam felől.

Hiszen ez az ember nemcsak finom lelkű, üde képzelőtehetséggel megáldott szépirodalmi író, hanem erős pozitív jogász és éles publiczista is egyuttal, aki előbbutóbb átgázol az én szelid virágoskertjeimen, mert hiszen az utja egyenesen errefelé tart.

Meg kell vele ismerkedni, meg kell állítani valahogyan, vagy ha nem lehet, kartel-viszonyba kell vele lépni. (Ennek az irodalomban akkor még nem volt ilyen kereskedelmi neve, hanem csak barátkozásnak hívták, de azért ez nem volt külömb.)

Szóval megismerkedtem vele. Hol és mikor, azt nem tudnám megmondani; talán ő sem. Ha visszagondolok arra az időre, olyan, mintha mindig ismertem volna s hogy ez a nap, amikor először találkoztunk, csak folytatása lett volna egy régi ismeretségnek, amely visszanyulik egészen Sokrateszig, Philóig, Jézusig, Mózesig, vagy még azon túl is messzebb.

Szóval az lett a dologból, hogy nem barátkoztunk meg, hanem barátságba kerültünk; az pedig egészen más. Innen van, hogy ismerem, és hogy bátorságot veszek magamnak arczképe mellé kirajzolgatni írói, publiczistai

és jogászi egyéniségét. Hiszen megszoktuk mi már egymással szemben évek sora óta, hogy egymást ne kiméljük.

Mint *író*, Pollák Illés egyénisége azok közé a kevesek közé tartozik, akik a kor tudományos problémáit kellemes és üde alakban magyarázzák koruknak. A magyar essay-irodalom kezdői ezek; uttörők nehéz kérdésekben, akiknek nyomdokain tolongani fog a következő (bár minél később következő) új generáció. Fölfogásának alapja természettudományi és pozitív. Erre van építve irodalmi egyénisége; könnyed, izléses épület a biztos alapon, kiemelkedő tornyokkal, merész ötlet-czirádákkal és ragyogó csucsokkal. Modern ember egész gondolkozása és stílje szerint, akinek alapos és lendületes fölolvásait még a természettudósok is élvezettel, okulással hallgatták Brassóban és Pécsen.

Mint *publicista*, föltétlenül szabadelvű; bár nem a közkeletű értelemben az. Vezércziklei, amelyek kezdetben a Pester Lloydban, majd a Magyar Hírlapban jelentek meg s jelenleg a Pesti Hírlapot díszesítik, forró lelkesedéssel és erős hittel vannak írva. Kivált akkor, ha a gyöngébbeket vagy elnyomottakat kell védelmeznie. Az író humanisztikus hangja a publicista tevékenységének is megadja a bájt, lendületet és tiszta csengést. Kivált amikor olyan kevesen vannak itt is, akik a gyöngébbek védelmének nehéz föladatában fáradoznak.

Mint *jogász* is folytatása az előbbieknél. A büntető bíróságok termeiben szellemessége és szinte pazar-ságig gazdag ötletbőssége különös nyomatékot ad jogászi tudásának. Mindenki szereti hallgatni s ha merészen kívág egy-egy metsző igazságot, az elnök rendesen elfelejti megróni érte. Neki szabad, mert szépen tudja és ismeri a határokat.

Nem véletlen tehát, hanem a dolgok természetében fekvő logikai következés, hogy az a férfiú, aki írói, publicistai és jogászi hírnevét a gyöngébbek és elnyomottak védelmében szerezte (nehéz kenyér!) most Hódmező-Vásárhelyen is ő védi a leggyöngébbeket: az u. n. szocialistákat. Ezt a messzehallatszó szép föladatot belső élethivatása és szép multja szerezte meg neki s hogy vannak, akik ezt a keserves szerepet is megsajnálták tőle, az is csak amellett bizonyít, hogy az életpálya választásánál ő sem volt válogató.

Jobban tette volna ő is, ha a szegények és ügyefogyottak pártfogása helyett a milliomos-életpályát választja; de — ha szabad ezzel befejeznem — az, amit ő választott magának, szintén nincsen irigység nélkül, aminek a példája mindjárt magam vagyok.

Ami pedig a mások irigységét illeti, az szintén kitűnő tulajdonsága az embereknek. Mivel mérné meg az ember a saját sulyát és való értékét, ha még ez sem volna.

Quintus.

A Pöhölyék életéből. Pöhöly Máté bíró uram családi dolgait tárgyalja ez a kis könyv, *Gárdonyi* Gézának, a fiatalabb irodalom egyik nagyon érdemes és nagyon талантос tagjának legújabb munkája. Hogy Pöhöly Máté uram voltaképpen ki és mi légyen, arról legvilágosabban informál bennünket a

Halottkémi jelentés, melyet halála alkalmával róla kiállítottak s amely a következőképen hangzik:

A halott neve: *Pöhöly Máté bíró*.

Születési helye: *Itt*.

Kora: *50 esztendő*.

Foglalkozása: *Paraszt*.

Családi állapota: *350 hold*.

A betegség neve: *Római katolikus*.

A halál oka: *Véletlenség*.

Ez a véletlenség pedig nem más, mint egy kis gutaütés, mely akkor találta Pöhöly urat meglegyinteni, mikor a szolgabíró, ki előtt bírói kollegiálisukra mert hivatkozni, a hajdujával kidobatta. Pöhöly uram halottaiból feltámadván, első gondolata a megtorlás. Urat fog nevelni a fiából, papot, püspököt. Nyomban hozzá is lát, szemináriumba küldi a csemetéjét, de abból nem lesz se ur, se pap, se püspök, hanem egy elzüllött exisztencia, apai szívének megkeserítője. Ritkán olvastuk még a parasztgógnak olyan jellemző és érdekes festését, valamint, hogy az egész történet olyan megkapóan, annyi ötlettel és igazsággal van megírva, hogy nagy gyönyörűséggel fogja olvasni mindenki. Gárdonyi írói egyénisége rövid pár év alatt szemlátomást megizmosodott és izlése tisztult. Sokat tanul és lassanként kezdi levedleni magáról a provinciális kinövéseket. Nagy íróvá aligha fogja magát kinőni, mert látóköre, világa szűk és korlátolt, de szeretetreméltó egyéni tulajdonságaival nagy olvasókört fog magának hódítani és az is valami. A könyv ára 1 korona.

SZÍNHÁZ.

Cabotins.

Vigjáték négy fölvonásban. Irta E. Pailleron. Ford. Fái Béla. Először adták a Nemzeti színházban márczius 8-án.

Szándékosan ragaszkodom a francia címhez, melyet a fordító a *komédiások* szóval igyekezett megértetni, úgy értem, szokása ellenére, kevés szerencsével. A cabotinek, amint Pailleron festi őket, nem komédiások, hanem *stréberek*. Ez a típus a mi közéletünkben nem idegen, s igazán csodálatos, hogy még magyar neve nincsen. Mikszáth Kálmán *akarnoknak* fordítja, s ha Szarvas Gábornak nincs ellene kifogása, maradunk meg ennél a szónál, amely a fogalmat mindenestre jobban kifejezi a komédiásnál.

Igaz, a strébereknek az a fajtája, amelyet Pailleron ebben a darabjában a tolla hegyére vesz, nálunk meglehetősen ismeretlen. Az irodalmi s a művészi stréber csak egy tulfejlett irodalmi és művészi életnek lehet a kinövése, s mi még nem tartunk ilyen messze. Mind, ami a Pailleron maró szatirája alapjául szolgált: a parnassienek, a decadent-ok, a szimbolisták, és a secessionisták nálunk csak a külföldi ujságokból ismeretesek, s az idegeinket csak ezen a keztyűn keresztül izgatják. Nálunk egyelőre maga a művészet szorult a strébőlásra, s a művészeinkre még nem került rá a sor, legalább nem abban a nagy mértékben, amely ellen a Pailleron erkölcsi érzése föllázad. S ezért ha tapsoltunk is ennek a darabjának, csak keztyűben tapsoltunk.

Az orvos-stréber meg az ügyész-stréber már nem olyan ismeretlen előttünk, s ezekről éreztük hogy zseniálisan vannak odavetve.

Ezzel a strébőló új világgal szemben Pailleron egy mellék cselekményben a mulófélben lévő régi világ erkölcsi érzeteit festi, meglehetősen magtalan romantikával. Amott briliáns és öldöklő szatira, mely azonban sokkal párisiabb vonatkozású, hogysem a magyar hallgató elevenébe hatolna. Emitt pedig egy naívon idealizált história,

amelynek a varázsa manapság már csak a botokudokat s a szomáli négereket ejtheti meg. A pompásan reális főcselekmény számára nálunk visszhang nincsen, s így a romantikus mellékcselekmény került első helyre. Viszont ennek a mellékcselekménynek az ideális életnézetéből már rég kinőtünk, s erre csak a karzat reagál. A parterre tartózkodása és a karzat hevülése rezultálta a mai estnek elég megtisztelő sikerét. A parterre veszedelmes hasonlatosságot fedezett föl a Pailleron darabja s a Daudet *Lutte pour la vie*-je között. A Daudet *Struggleforlifeurje* voltaképpen ilyen cabotin, s a Cabotins hősenek anyja hasonlít a Lyddie apja alakjához. Azonkívül a kortest, aki a jelölt pénzén magát választatja meg, ismerjük az élet komédiáisaiból. A fiatal leány, aki bűnös környezetéhez hozzáromlik, de marad annyi becsülete, amennyivel egy tisztességes férjet szerezhet magának, a Sardou Dórája óta nem ismeretlen alak. Viszont ismeretlenek, vagy legalább is idegenek előttünk az irodalmi szalónok, s a bennük folyó művészi előadások, ismeretlenek a két napos miniszterek és ismeretlen sok egyéb párisi szokás és kinövés, mit a párisi mester pokoli gúnynyal, de a drámai cselekmény teljes fölrobbantásával talál a hallgatója elé. Ami a szindarabban szindarab, a romantikus história, amelyben még az apai szív sugára is benne van, és csuda, hogy ama bizonyos anyajegy nincs benne, amelylyel az apa mulhatatlan biztossággal ösmeri meg elveszettnek hitt gyermekét — ezeket a dolgokat Párisban, úgy hallom, kinevelték, s nálunk is csak az érzékenyebb lelkeket ejtették meg.

Mindezekből az a tanulság, hogy mégis csak meg kell válogatni, milyen külföldi darab való a hazai közönségnek, s a legnagyobb tisztelettel s a legnagyobb sajnálattal mellőzendőknek vélem az olyan darabokat, amelyekben egy még oly fényes nevű és fényes tehetségű szerző egy szűkebb kör speciális kinövéseit gúnyolva, kizárólag ennek a szűkebb körnek ír.

A darab előadása untatott volt, s mindesetre kurtítani kell majd rajta. Ugy halljuk, betegség és egyéb bal-esetek is belejátszottak abba, hogy a ma esti premiére egy kissé kusza és készületlen benyomást keltsen. És teljes szerep a darabban voltaképpen csak egy van: a Dóráé, akarom mondani Valentine-é, akit *Török* Irma k. a. adott igen szépen, igen helyes fölfogással, nagyon valószínűvé téve az átmenetet az első fölvonás vidám és vásott némberekéje, s a többi fölvonás bűnbánó szűzi Magdolnája között. A fiatal művésznő önérzete tultengésről sokat beszélnek ujabban, ám az is igaz, hogy ennek az önérzetnek van valami jogos alapja. De hála a *Cabotins*-nek, hogy alkalmat adott *Prielle* Kornélia asszonyt új szerepben újra a színpadon látni. Egy népből való tiszteletreméltó matronácskát adott ma ez a remek asszony, a perfekt uri asszony könnyűségével élven bele magát ennek a szerepnek egyszerű bájosságába is. A férfiszerepek elmosódtak, igaz nem a Pailleron hibájából; a leg-halátlanabb mindenestre az *Ujházy* melodrámába való szerepe, amelyből még ő is alig tudott valamit csinálni.

Aki pedig mindezekből azt következtetné, hogy ez a darab rossz darab, az nagyon, de nagyon téved. Bár nálunk irnának ilyen rossz darabot! Mennyi finomság, mennyi elmésség és milyen magas színvonal! Nincs is egyéb baja, mint hogy a tulajdonképpeni tárgya mellékessé válik, s ebben a részében inkább dialogizált ujság-croquis, mint szindarab. A színházaink új regiméjének hát ebben a választásban sem volt szerencséje. Ugy látszik, a hatalmasainak a jó isten eddig még csak a hivatalt adta meg.

P. P.

Reform. A magyar kormány csökönyösen vonakodik, hogy a színházi ügyeket a belügyminisztériumtól áttegye a kultuszminisztériumhoz. Hogy azonban a sürgető szükségnek mégis valamiképpen megfeleljen, hát áthelyezte a színházi ügyeket a belügyi VII. osztályból a belügyminisztériumi I. osztályba. Ez az áthelyezés nem pusztán burokratikus jelentőségű, mint az ember gondolná, hanem van ténybeli fontossága. Mert a VII. osztályban Stesser József vezette őket, aki értett a színházhoz, az első osztályban pedig Huszár Kálmán, vagy más valaki fogja vezetni, aki nem ért hozzá. Ez a reform okvetetlenül sürgősnek mutatkozott, mióta Nopcsa báró a kormánybiztos, aki szintén nem ért a színházhoz. Egy hozzá nem értő bárónak pedig igen kellemetlen, ha egy hozzáértő felsőbb fórummal van dolga, mely a szakszerűség szempontjából kontrolálja a méltóságos kormánybiztosságot s nem a köteles kimélet és deferencia szempontjából, melylyel egy polgári miniszteri tanácsos köteles volna egy mágnás-kormánybiztos iránt viselkedni. Stesser József talál majd a minisztériumban más foglalkozást is, őt nem sajnáljuk, de sajnáljuk utódját, aki teljes tudatlanságban vesz át ügyeket abban a naiv hiszemben, hogy majd beletanul s akkor betölti majd helyét. A boldogtalan nagyon csalatkozik, mert mihelyt az I. osztály is ért majd a dolgához, akkor ismét áteszik a színházi ügyeket talán a III. osztályba. Ha isten élteti a kormánybiztos urat, akkor ilyen módon az összes osztályok megszerzik a színházi szakképzettséget s akkor végre a kormány mégis kénytelen lesz a színházakat a kultuszminisztériumba beosztani, ahol még találhatók a kormánybiztos igényeinek megfelelő »szűz« osztályok.

Az új Jancsi és az új Juliska. »Közkívánság«-nak engedve, mint a kommandó mondja, osztotta ki az opera igazgatósága a Bianchi távozásával gazdátlaná vált Juliska szerepét *Bárdossy* Ilona asszonynak, hogy Humperdinck operája színre kerülhessen. Az új Juliskának juttatott egyszersmind új Jancsit is *Diósiné* Handel Berta személyében, amivel az eredeti szereposztás egy hibáját tette jóvá, mikor *Ábrányiné* fölmentette e szerep éneklésétől, mely hangjához képest nagyon mélyfekvésű. Az új mesebeli gyermekpár a naiv meséhez képest egy kicsit korpuslens volt ugyan, de ének dolgában igen elismerésreméltó eredménnyel állta meg helyét. *Jancsi és Juliska* tehát közkívánságra meg van mentve a repertoire-nak.

Összes gazdasági gépek

GŐZCSÉPLŐK.

 Szigoruan a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazott saját gyártmányok.

Az összes gazdasági gépeket tartalmazó árjegyzékkel, szakbavágó felvilágosítással és tanácsal, árak és feltételek közlésével szívesen és díjmentesen szolgál az

ELSŐ MAGYAR

Gazdasági Gépgyár Részvénytárs.

Gyártelep: Budapest, Külső váci-ut 7.

Midőn a nagyközönség figyelmét Ungváry László czeglédi hírneves gyümölcsfa-iskolájának mai számunkban közzétett hirdetésére felhívnánk, különösen kiemeljük, hogy nevezetnél a százezrekre menő mindenféle nemes csemetén felül még mintegy 1.500.000 darab 1—2—3 éves gyümölcsfa-vadoncz van eladásra készen, még pedig: körte, alma, birs, douczin, paradicsom, szilva, prunus-myrobolana, Saint-Julien, beszteczzi szilva, eper, saj-meggy, sárgabarack, mandula és kökényből.

KÖZGAZDASÁG.

A Kereskedelmi Bank.

Ha a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* nem volna is nyilvános számadásra kötelezett vállalat, esztendőnkint sietnie kellene a beszámolója publikálásával. Mert az a mérleg, amellyel ez az intézet miveleteit és eredményeit a nyilvánosságnak bemutatja, mindig az ország pénzügyi fejlődésének történetét gyarapítja egy tetszetős fejezettel.

A *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* a közönség bizalma, összeköttetéseinek széles köre, erőinek bő forrása, de legkivált egy invenczióban gazdag vezetés szerencsés koncepcziói következtében jutott a legelső helyek egyike a magyar pénzpiacra. És ma már kinőtt abból a keretből, hogy csak a magunk intézeteivel lehessen egy vonalba állítani: a legnagyobb kontinentális bankok sorában kíván magának helyet.

Az intézetnek fényes kvalitásai vannak. Első ezek sorában a piac hű kiszolgálása és valódi szükségleteinek gyors, biztos felismerése. Erre vallott a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank*nak a börze imént elviharzott nehéz napjaiban tanusított kiváló magatartása. Második erénye a banknak a nagy mobilitás, amellyel eszközeit úgy tudja lekötöni, hogy semmiféle hosszadalmasabb obligáció vagy szövevényesebb mivelt nem zavarja az erőikkel való szabad rendelkezésének nagy előnyét. És végül a legteljesebb mértékben kitudta vinni az intézet annak a közönségnek a bizalmát is, amely a bankkal nem összeköttetést keres, hanem biztos helyet akar megtakarított fölöslegei számára. Ennek legekleatásabb bizonyítéka, hogy a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* a *Hazai Takarékpénztár* után az első betéti intézet Magyarországon.

Az 1894. évi zárószámadás adatai szerint a *Kereskedelmi Bank* eddigi részvénytőkéjét tavaly 2219 százalékkal kamatoztatta. A *tiszta nyereség* ugyanis 2 219,256 forint 63 krajczár, az 1893 ik évi 2.101,299 forint 01 krajczárral szemben. Ez az eredmény a legnagyobb a bank ötvenhárom éves fennállása óta. És mivel az intézet már 1893 ban is 2101 százalékkal gyümölcsöztette tőkéit, nyilvánvaló az a megállást nem ismerő haladás, amellyel a *Kereskedelmi Bank* esztendőnkint fokozódó eredményeket produkál.

Az üzleti kiadásokkal és terhekkel nagyobbított nyereség összege, a tulajdonképpeni nyershaszon 3.056,205 forint 25 krajczár. És ebben az összegben még nincs is elszámolva a magyar konverziónak a bank javára eső haszna. Az osztalék részvényenkint hatvan forint. Fényes eredmény. És értékét fokozza, hogy a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank*ban a hatvan forintos osztalék már nem is az állandó jövedelmezés mértékét jelenti, hanem a *minimumot*. Hiszen az, hogy az igazgatóság 462,000 forinttal gyarapítja a rendkívüli tartalékalapot, egymagában is eléggé igazolja, hogy a bank bátran fizethetett volna hatvanöt forintos osztalékot is.

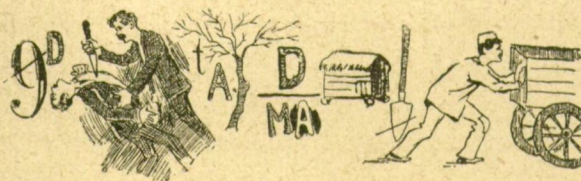
Valóban a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* mérlegét nem kell magyarázni. Minden kommentárnál jobban dicsérik a számok, amelyek dus eredményekkel hirdetik a bank ötvenhárom esztendő pályájának sikereiben gazdag történetét.

Az első magyar gyamjamosó- és bizományi részvénytársaság tegnap tartotta a XXVI-dik évi közgyűlését, Cséry Lajos elnöke alatt. Az igazgatóság jelenti, hogy az elmúlt üzlet év eredménye kedvező volt. A műgyapjagyártáson kívül a hamuzsir gyártását is tökéletesítették. A tiszta nyereség 44,121 frt 15 kr volt, amelyből

minden egyes szelvény után 28 frtot fizetnek ki, amely osztalék 14 százaléknak felel meg. A jelentést tudomásul vették s a fölmentvényt a közgyűlés megadta. *Kuh Károly* igazgatónak, aki ezuttal töltötte be működésének 25-dik évfordulóját, jegyzőkönyvileg fejezi ki a közgyűlés a köszönetét, valamint *Neugebauer Gyulának* is, a városi iroda vezetőjének, ki szintén negyedszázad óta működik. Az igazgatóságba újból beválasztották *Cséry Lajost* és *iff. Tisza Kálmánt*, a felügyelő bizottságba pedig id. *Muzslay Sándort*, *Bujánovich Sándort*, *Nádasy Györgyöt* és *Gajári Ödönt*.

A *Magyar Aszfalt Részvény-Társaság* igazgatósága az e hónap 17-én tartandó közgyűlésén azt fogja javasolni, hogy a 216.029 forint 21 krajczárnyi tiszta nyereségből részvényenkint 16 forint, összesen 160,000 forint osztalékot fizessenek ki. A rendes tartalékot 5509 forint 36 krajczárral gyarapítják. Ezzel 821.348 forintra emelkedik. 14.679 forint 27 krajczár jut a rendkívüli tartalékra és 14.648 forint 94 krajczár megy új számlára. A tegnapelőtt tartott igazgatósági ülésen *Héder Sándor* üzletvezetőt vezető-igazgatóvá nevezték ki.

KÉPTALÁNY.

A 8. számban közölt képtalányok megfejtése.

I.

Hazug szemében hord mosolyt.

II.

A nőben van a teremtes titka.

Helyesen fejtették meg: Földmár Minka, Kondor Rezső, Erdei Sárika, Komáromy Gizike, Illgnerné Szigethy Margit, Lusztig Czeczilia és Ibolyka, Klein Lajosné, Klein Gyuláné, Kohn Szidi, Spitz Jenny, Gutmann Blanka és Irma, Neumann Riza, Hirsch Nándorné, Kuntz Józsefné, Bárány Etel, Goldberger Berta, Ujváry Sarolta.

HETI POSTA.

Zéró. Mást vártunk. Előzékenységet azonban megköszönjük.
Berlin. Magyar egylet Tiszteletpéldányainkat kimerítettük és újabb kötelezettségeket nem vállalhatunk.
Budapest Álom s való.

Egy kék zománczos töltött pisztolyt
Szorongat reszkető kezem
Véget vessék-e életemnek?
Tünődve csak ezt kérdezem.

Ne tegye, kérem. Versei után ítélve, Ön még nagyon fiatal.

Judith. Nagyon komplikált.

Ipolyság M. Gáborné asszony. Igyekezni fogunk, hogy Nagysád ne nélkülözze sokáig a csemegéjét. Ezer köszönet a megható sorokért, a meleg érdeklődésért.

Nagyvárad. Elolvassuk és felelünk.

Budapest. L. L. Kezdetleges.

Budapest. L. Megtisztulás. Becses véleményünket akarja lehetőleg bőven kifejtve. Nos, a verse nem jó. Először mert nem igaz, másodsor mert nem vers. A többi okokat, reméljük, elengedi nekünk.

Budapest. F. J. Jobbat kérünk.

Szatmár. A mondások közt sok igaz van, sőt néhány szép is. Az utóbbiakat besorozzuk.

Budapest. Bál a szomszédban. A gondolat elmés, a megfigyelés jó, de megirva nincs. A művészi kivitel hiánya abban a genreben annyira szembeszökő, hogy nem merjük kiadni. Az »Innen-Onnan« sajnos elkésett. Amolyan gólyatörténetet szeretnénk. Azért még most is hálásak vagyunk. Mielőbbi viszontlátásra!

Blanka, dalok. Szeretelenségek, amelyek divatját multák, zajzoni Rab István volt utolsó Mohikánja annak az egetsapkodó irányának. Azóta nagy idő lezajlott és a poéták is takarékosabban bánnak a csillagokkal. Tanuljon az ujjbaktól.

Maurus. Imádlak angyalom! A versén nem látszik.

Kecskemét. Emma. Önnök is igaza van, meg a cousine-jének is. Azon a holdvilágos éjszakán csakugyan történt valami, amit reparálni kellett daczára annak, hogy a történetek után ébredtek arra a tudatra, hogy nem szeretik egymást. Vitatkozásuk különben csak azt bizonyítja, hogy az a novella rossz, mert a jó novellánál nem kell azon gondolkodni, hogy mit is mond benne a szerző. Igaza van abban is, amit a döcögős stílus urról mond. Incubus = Heltai Jenő.

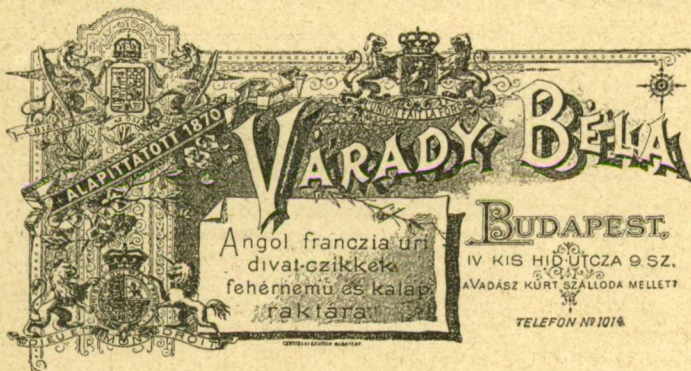
Abauj-Szántó. Sliuzzi. Mióta egy becsületbíró kimondta, hogy könyvet lopni nem diszkvalifikál, azóta a kölcsönkönyvek megtartása ellen csak egyetlen segítség van — könyvet nem adni kölcsön senkinek. Ez irodalmilag is üdvös strike volna, mert aki kölcsön nem kap több könyvet, az talán inkább fog könyvet venni.

Nem közölhetők: Margit: Emlékversek. — A mire még gondolni sem szabad.

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos: **KISS JÓZSEF.**

Főmunkatárs: **KÓBOR TAMÁS.**

Foulard-selymet 60 krtól 3 frt 35 krig méterenként — japáni, chinai, stb. a legujabb mintázattal és színekben u. m. fekete, fehér és színes Henneberg-selymet 35 krtól 14 frt 65 kr méterenként sima, csikos, koczkázott, mintázottakat damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőségben és 2000 szín és mintázattal stb. postabér és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat küld postafordultával: Henneberg G. (cs. k. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Svájcba czimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 2

KÉSZIT FÉRFIRUHÁKAT MÉRTÉK SZERINT.

MEGHIVÁS

a Pesti magyar kereskedelmi bank

53-ik rendes közgyűlésére,

mely 1895. évi márczius hó 18-án délutáni 6 órakor a bank helyiségében fog megtartatni.

Tárgyak:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő-bizottságnak jelentése, a mérleg megállapítása, a nyermény felosztása iránti határozat és a felmentés megszavazása.
3. Az alapszabályok megváltoztatása.
4. Igazgatósági választások.
5. A felügyelő-bizottság választása.

Az alapszabályok 19., 20. és 21. §-ai értelmében minden részvényes, kinek részvényei 3 hónappal a közgyűlés előtt a bank könyveiben nevére be vannak jegyezve, jogosítva van a közgyűlésben résztvenni, vagy magát meghatalmazott által helyettesíttetni, kinek azonban szintén részvényesnek kell lennie.

A szavazati jog érvényesítése céljából a részvényes, szelvényekkel együtt, az alapszabályok 18. §-a értelmében **follyó évi márczius 15-én** a bank értékpapírpénztáránál letendő, hol is az 1875. évi XXXVII. törvényezikk 198. §-a és az alapszabályaink 45. §-a értelmében a megvizsgált évi mérleg, a felügyelő-bizottság jelentésével együtt, nyolcz nappal a közgyűlés előtt átvethető.

Buda pest, 1895. márczius hó 3-án.

Az igazgatóság.

Zongorákat és pianinókat vásároljunk ott, ahol minden tekintetben megnyugtató garanciát kapunk.

Mint ilyen bevásárlási forrást leginkább ajánlhatjuk **Keresztély Sándor (KLINGER)** minta-zongoratermeit Budapesten, Váci-körút 21. sz. (Ipar-udvar.)

„Szt Lukács-fürdő“ részvény-társaság.

Téli kura a kényelemmel és pompával berendezett **iszapfűrdőben**, mely a szállodákkal egy épületet képez. **Uj! Gyógykezelés zuhany-nyal (Douche Massage).** Prospectust küld az igazgatóság Budapesten.

MEGHIVÁS

a „Concordia“ gőzmalom részvénytársaság

follyó évi márczius hó 20-án délután 1/2 órakor az Országos malomgyesület helyiségeiben (Erzsébet-tér 19. sz.) tartandó

rendes közgyűlésére.

A tanácskozás tárgyai:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése.
2. Az előterjesztett mérlegnek jóváhagyása és az igazgatóság részére a felmentvény megadása.
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság indítványa a kimutatott veszteségnek a tartalékalapból való leírása iránt.
4. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság indítványára a részvénytőkének 825 darab egyenkint 400 forint névértékű összesen 330.000 forint 5%-ot kamatozó elsőbbségi részvény kibocsátása által, 1,250.000 forintra való felemelése iránt.
5. A társasági alapszabályok módosítása.
6. Négy igazgatósági tagnak megválasztása három évre és négy felügyelő-bizottsági tagnak egy évre

Azon t. cz. részvényesek, kik az alapszabályok 16. §-a szerint szavazatjogukkal élni akarnak, saját neveikre szóló részvényeiket folyó évi márczius hó 8-tól bezárólag 17-éig délelőtti 10—12 óra közt, a malomépületben a társaság pénztáránál, tértvény mellett, letenni kértnek, ugyanott a mérleg és az évi jelentés 8 nappal a közgyűlés előtt a t. cz. részvényesek számára betekintés végett készen tartatnak.

Buda pesten, 1895. márczius hóban.

Az igazgatóság.

Utánnymot nem díjaztatik.

A Pesti hengermalom-társaság

LXI. közgyűlése.

A mai igazgatósági ülés határozata folytán a Pesti hengermalom-társaság t. cz. részvényesei meghivatnak ezennel a **follyó évi márczius hó 14-én délelőtti 10 órakor** telepünk (hengermalom-épület, V., Klotild-utca 6. szám) üléstermében tartandó

KÖZGYŰLÉSRE.

A tanácskozás tárgyai:

1. Az igazgatóság évi jelentése a lefolyt üzletév eredményeiről.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. Az évi zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapítása. Határozathozatal a tiszta nyereség hováfordítása és a felmentvény megadása iránt.
4. Az igazgatóság nyolcz tagjának megválasztása öt üzletévre.
5. A felügyelő-bizottság három rendes és két póttagjának megválasztása három évre s a rendes tagok évi tiszteletdíjának megállapítása.
6. Az alapszabályok 16. §-ának megváltoztatása.

A mérleg, valamint a felügyelő bizottság jelentése folyó évi márczius 6-ától fogva a társaság üzlethelyiségében a betekintésnek nyitva áll.

Azon t. cz. részvényesek, kik a közgyűlésen szavazati jogukkal élni akarnak, kértnek az alapszabályok 16., 17. és 18. §-ainak értelmében, saját neveikre irt részvényeiket a szelvényivekkel együtt legalább három nappal a közgyűlés megtartása előtt a társaság pénztáránál (Buda pest, V. ker., Klotild-utca 6. sz.) d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig, (ünnp- és vasárnapok kivételével) szavazólappal ellátott tértvény ellenében letéteményezni.

Buda pesten, 1895. február hó 26-án.

THE MUTUAL

NEW-YORKI ÉLEBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

1894. zárszámadásában a következő eredményeket mutatja ki:

Összes bevétel 1894-ben 248 millió frank.

Teljesen tehermentes külön nyereségtartalék 116 millió frank.

Biztosítéki alap: Ezerhatvan millió frank.

Díjtáblázatokkal és bővebb felvilágosításokkal szolgál a

Magyarországi vezérigazgatóság,

BUDAPEST, IV-ik KERÜLET, KÁROLY-KÖRUT 26. SZÁM.

GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN-FÉLE

COGNAC

MINDENÜTT KAPHATÓ.

ANGLO-OSZTRÁK BANK.

Az Anglo-Osztrák Bank Részvényeseinek XXXI-ik rendes közgyűlése

1895. évi március hó 27-én este 6 órakor az osztrák mérnök- és építész-egyesület termében (L. Eschenbach-gasse Nr. 9.) Bécsben fog megtartatni.

Tárgyak:

1. A vezértanács évi jelentése. 2. A számvizsgálók jelentése az 1894. évi zárszámadásról és e fölötti határozathozatal. 3. Határozathozatal az 1894. évi mérleg szerint elért tiszta nyereség hovaforrása tárgyában. 4. Az igazgatótanács egy tagjának megválasztása a mandátum lejártá miatt.

Az alapszabályok*) 30. szakasza értelmében szavazatra jogosult részvényes urak ezennel felkértnek, hogy az ideiglenes részjegyeket (Provisional-Shares) Bécsben az Anglo-Osztrák bank leszámítoló osztályánál (L. Strauchgasse Nr. 1.) Londonban az Anglo-Austrian banknál, Budapesten, Brünnbén, Prágában és Triestben az Anglo-Osztrák bank fiókjainál bezárólag f. évi márczius 19-ig, mint az alapszabály szerinti utolsó határidőig, letétbe helyezték. Az alapszabályok 27. szakasza szerint meghatalmazás csak szavazatra jogosult részvényeseknek adható.

Bécsben, 1895. évi március hó 6-án.

Az Anglo-Osztrák Bank vezértanácsa.

Hirdetmény.

A SCHLICK-féle Vasöntöde és Gépgyár Részvénytársaság

részvényesei a Budapesten 1895. évi márczius hó 24-én d. e. 11 órakor a Magyar országos központi takarékpénztár üléstermében (IV., Deák Ferencz-utca 7. szám) megtartandó

XXVI. rendes közgyűléshez

ezennel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése. 2. Zárszámadás előterjesztése, a felügyelő-bizottság jelentésével. 3. A mérleg megállapítása, határozathozatal a tiszta nyereség felosztása és kifizetése tárgyában, felmentvén az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak. 4. Határozathozatal a részvénytőkének 400.000 forinttal leendő felemelése tárgyában, 2000 darab új részvény kibocsátása által. 5. Határozathozatal az alapszabályok módosítása tárgyában. 6. Három igazgatósági tagnak és három felügyelő-bizottsági tagnak megválasztása.

Azon részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, részvényeiket, a le nem járt szelvényekkel együtt, a Magyar országos központi takarékpénztárnál (IV., Deák Ferencz-utca 7. sz. a) a társ. alapszab. 15. §-a értelmében legkésőbb bezárólag 1895. évi márczius hó 20. napjáig letéteményezni tartoznak. Az alapszabály ugyanazon §-a értelmében megkívántatik, hogy a részvény legalább 60 nappal előbb iratott a letévi saját nevére.

Az igazgatóság jelentése a közgyűlést megelőző napon a Magyar országos központi takarékpénztárnál átvehető.

Az igazgatóság.

Budapest, 1895. Nyomatott az »Athenaeum« irodalmi és nyomdai r. társulat betűivel.

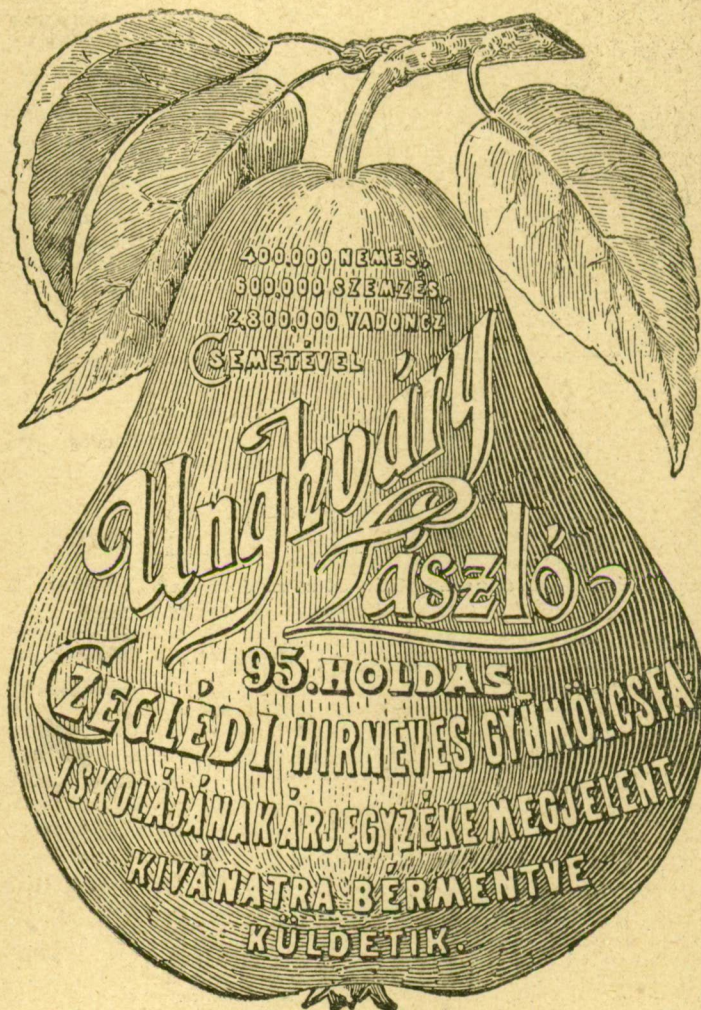
KURCZ LIPÓT és TÁRSA
CHEMIGRAFIAI MŰINTÉZETE
Budapest
IV. EGYETEMTÉR 6. SZ.

KÉSZIT
mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

CLICHÉKET
Chemigrafia, chromotypia,
photo-(auto)typia,
FAMETSZET stb. útján.

TÉRKEPEK, TERVEZETEK, ALAPRAJZOK
photolithografailag
legszelvényben és legolcsóbban sokszorosíthatnak

Videki megrendelések pontosan
és jutányosan eszközöltnék.

400.000 NEMES,
600.000 SZEMÉSZ,
2.800.000 VADONCZ
SEMETÉVEL

Ungvári Fászló
95. HOLDAS
CEGLÉD I. HIRNEVES GYÜMÖLCSEA
ISKOLÁJÁNAK ÁRJEGYZÉKE MEGJELENT
KIVÁNCRA BÉRMENTVE
KÜLDETIK.

A magy. kir.
ALLAMVASUTAK GÉPGYÁRA
felülmúlhatatlan

GÖZCSÉPLŐGARNITURÁI
malom- és más ipari czélokra legalkalmasabb
COMPOUND-LOKOMOBILJAI
és egyéb gazdasági gépek
mindig
a m. kir. államvasutak gépgyára
VEZÉRGYŐKÖSÉGÉNél
BUDAPEST
JÓZSEF-KÖRÜT 41. sz. a.
rendelendők meg.

JUTANYOS ÁRAK TÖBB ÉVI TÖRLESTÉS

KÖZEGEINK KÖZJEGYZŐI MEGHATALMAZÁSSAL BIRNAK

Festő Árpád öriás körképe
A magyarok bejövetele
Látható az Andrássy ut végén a Városligetben.
reggel 9-20 óráig; a némaforgatásnál

**Dr. Lengiel Fr.-féle
nyirfabalzsam**
kir. szab. Svédhonra.

Már magában véve azon növényi nedv, amely a nyirfából kifolyik, ha annak törzsét megfurjuk, emberemlékezet óta mint a legkitűnőbb szépitőszert volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a feltaláló utasításai szerint, balzsammá alakítatik át, csak akkor nyer gyógyzólván csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arczot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevehetetlen pikkelyek válnak le a bőrről, amely ezáltal fehérré és gyöngéddé válik. Ezen balzsam kisimítja az arczon a ránczokat és himlőhelyeket, ifjú arczszínt, a bőrne fehérséget, gyöngédséget és üdéséget kölcsönöz; a legrovidebb idő alatt eltávolítja a szeplőt, májfoltot, anyajegyeket, orrvérseget, bőrráktát s a bőr minden más egyéb tisztátalanságait. Az egy korsónak használati utasítással együtt 1 forint 50 krajczár

Dr. Lengiel orvosi benzoe-szappana
a legalkalmasabb bőrápoló szappan, mely a bőrt gyengéddé és finommá teszi s hivatva van a nyirbalzsam hatását előmozdítani. Ára 60 kr. Kapható minden jobb gyógyszerertárban.

Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerz.
Budapest, Király-utca 12. sz.

Ezen **Horgony-Pain-Expeller** néven is ismeretes, igazán népszerű házi szer most már 25 év óta legjobb fájdalomcsillapító bedörzsölésnek fényesen bebizonyult közsévé, csúznál, tag-szaggatásnál stb. nélkül. A föld összes országában nagy elterjedést és biztos hatása következtében minden oldalról oly elismerést talált, hogy minden betegnek joggal ajánlható.

A Tinct. capsici compos.
(Horgony-Pain-Expeller)

kimagasló állását a fájdalomcsillapító bedörzsölések között diadalmasan megtartotta, különféle felbujtás és utánzatok dacára; ez bizonyára a legjobb bizonyíték arra nézve, hogy a közönség igen jól meg tudja különböztetni a jót a rossztól.

Hogy értéktelen utánzatot ne kapjunk, bevásárlás alkalmával védjegyünkre, a vörös horgonyra figyelendő és minden üveg ezen jegy nélkül, mint nem valódi visszautasítandó. A gyógyszerertárakban kapható 40 kr., 70 kr. vagy 1 frt. 20 krajczárban üvegeként; Budapesti Török József gyógyszerertáránál.

A HÉT

előfizetési ára:

Egész évre 10 frt.
Félévre 5 frt.
Negyedévre 2.50 frt.

Bekötési táblák
A HÉT

X-ik kötetéhez kaphatók 1 forint 30 kr. előleges beküldése mellett A HÉT kiadóhivatalában VII. ker., Erzsébet-körut 6. sz.

T. előfizetőinket kérjük, hogy lakásváltoztatásnál tudassák velünk azt is, hogy eddig hova küldetett A HÉT.

Legczélszerűbb, legtartósabb, legolcsóbb az
aszfalt-burkolat.

Templomok, tantermek, folyosók, járdák, kocsutak, hidak, vágóhidak, istállók, magtárak, műhelyek, kapualjak, udvarok, terraszok, játszóhelyek, stb., aszfalttal burkolását, nemkülönbön nedves lakások gyökéres szárazzáttételét

jótállás mellett legolcsóbban elvállalja
a magyar
aszfalt részvény-társ.
Árjegyzék, költségvetés ingyen!

Szloboda György

uri- és női cipész.
Budapest, bolthelyiség Baross-utca 20. sz.
Műhely: Viola-utca 42. szám.
Alapított 1882-ben.

Korcsolyázó cipők

Urak részére a legjobb anyagból és a legújabb divat szerint csak 6 frt. Hölgyek részére hegymászó fűzőt cipő legjobb minőségű 6 frt.

Nagy választék gyermek-cipőkben.
Jó munkáért kezeskedem.
Vidéki megrendelések gyorsan eszközöltenek.

Hol keressük
a legjobb
arcport?
Kérjük a
Müller J. L.
féle
Blaha-Serail-Pouder-t.

Blaha Lujza (Splényi báróné) művésznők kedvelt arcporát; mely ugy nappal, mint éjjel használva, minden arczot között a legjobb; kiváló szakemberek által megvizsgálva, vegyileg tisztának és teljesen ártalmatlannak találtatott. Mint pipereszer nélkülözhetlen, az arczbőrnek a legzebb fehér színt, üdéséget, szépséget és pirt kölcsönzi.

Egy doboz 60 kr., nagyobb 1 frt.

Crème Pompadour,

ez azon szer, melylyel a híres Pompadour asszony csodás szépségét megőrizhette anélkül, hogy az egészségére ártalmas lett volna. A »Crème Pompadour« az arcz és kéz bedörzsölésére használtatik reggel és este, azután »serail-pouderrel« lesz behintve.

Egy tégely 1 frt 60 kr. Kapható a gyárosnál:

Müller J. L.

illatszer- és pipereszappan gyári raktára
Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 2. sz. alatt.
Nagy raktár rendkívül jó minőségű
fog-, haj-, ruhakefékben és fésűkben.
Utánzásoktól óvatik.

Háztartáshoz

I-ső rendű porosz darab-, koczka- vagy diószén
ölmozott zsákokban, költségmentesen a házhoz szállítva lerakással á 83 kr. vámmázs.
nyílt fuvarban költségmentesen a házhoz szállítva lerakással á 78 kr. 50 kgkint.

Buda bármely kerületébe szállítva 1 krral drágább.
Légszeszgyári coaks a budapesti légszeszgyár eredeti árai mellett.

Gutmann Testvérek

köszénbányáik eladó ügynöksége
Központi iroda: V., ker., Mérleg-utca 3. szám.

Fiók- megrende- lési irodák.	IV. kerület, Ferenczlek bazárában, VI. „ Teréz-körut 6. szám, VI. „ szénraktár a nyugoti pályaudvaron, VIII. Podmaniczky-utca, József-körut 44. szám.
------------------------------------	---

A tavaszi évad alkalmára!

BÉCS,
VI., Mariahilferstrasse 83.

Pincze, földszint,
félemelet és I. emelet.

Alapításkor 1874.

Lessner & Co.

áruháza

BÉCS,
VI., Mariahilferstrasse 83.

Pincze, földszint,
félemelet és I. emelet.

Alapításkor 1874.

jelenti, hogy márczius 1-től kezdve raktáraiban a legujabb, legszebb divatszövetek a legjutányosabban megállapított árakon eladatnak és számos
ujdonságainak megtekintésére szívesen látja a nagyérdemű közönséget.

Valódi gyapjuszövetek:

Mousseline de laine gyönyörű mintákban, méterje	58 kr.
Nouveauté Kammgarn dupla széles >	88 kr.
Nouveauté Kammgarn rayé dupla széles >	88 kr.
Crêpe Nouveauté rayé > > >	70 kr.
Nouveauté rayé > > >	1 frt.
Nouveauté lignette > > >	1 frt 20 kr.
Divatos Pepita 120 cm. széles >	88 kr.
Kammgarn rayé exclusive 120 > > >	1 frt 45 kr.
Cheviotine 120 > > >	1 frt 65 kr.
Kammgarn carré spécialité 120 > > >	1 frt 85 kr.
Kammgarn rayé anglais 120 > > >	1 frt 75 kr.
Haute Nouveauté rayé 120 > > >	1 frt 90 kr.
Haute Nouveauté carré 120 > > >	2 frt 15 kr.
Rayé pontu en soie 120 > > >	2 frt 15 kr.

Valódi gyapjuszövetek:

Haute Nouveauté francais en soie 120 cm. széles méterje	2 frt 25 kr.
Haute Nouveauté Parisienne 120 > > >	2 frt 55 kr.
Haute Nouveauté en soie 120 > > >	2 frt 80 kr.

Mosószövetek:

Piqué uni minden színben, mosható, méterje	52 kr.
Indiai Mousseline, gyönyörű minták, mosható, méterje	52, 55, 58, 60 és 65 kr.
Piqué Nouveauté, dessiné (legujabb ruhák és blúzokra) mos- ható, méterje	35 kr.
Piqué Haute Nouveauté gyönyörű minták, mosható, méterje	58, 85, 90 kr.
Atlas-Satin legujabb minták, mosható, méterje	36, 40, 58 kr.
Levantine, divatos minták, mosható, méterje ...	26, 30, 32, 40, 45 kr.
Zephir Nouveauté mosható, méterje	35, 40, 45, 50, 55, 75 kr.

Selyemszövetek:

Különös szép selyembrocát, méterje	3 frt 60 kr, 4 frt.
Taffetas chiné gyönyörű mintákban, méterje	2 frt 50 kr, 2 frt 85 kr.
Taffetas rayé broché (Haute Nouveauté) mét	3 frt
Pepita selyemszövetek méterje	1 frt 20 kr.
Tiszta selyemszövetek, csíkosak, legujabb minták méterje	1 frt 20 kr.
Sicilienne uni minden színben, méterje	1 frt 20 kr.
Sicilienne façonné minden színben, méterje	1 frt 35 kr.
Pongis chinois gyönyörű mintákban méterje	1 frt 10 kr.
Selyem foulard, szép mintákban, méterje ...	45 kr.
Bengaline rayé a legujabb divatos színekben, mét.	98 kr.
Nyersselyem, mintázott, méterje	1 frt 25 kr, 1 frt 40 kr.

Nagy választék a legujabb, duplaszéles gyapju-szövetekből 30, 34, 40, 52 kr-ával.

==== Vidékre minták és nagy képes divatlapok készséggel ingyen és bérmentve küldetnek. ====